

SPRAWOZDANIE DYREKCJI

PRYWATNEGO
GIMNAZYM ŻEŃSKIEGO

IM. KRÓLOWEJ JADWIGI
W KRAKOWIE, („PAŁAC SPISKI“)

ROK SZKOLNY

1908/9.

Reskryptem Wys. c. k. Min. Wyzn. i Ośw. z d. 23. stycznia 1906 r. L. 47.227 i z dnia 21. kwietnia 1909 r. L. 15.155 upoważniono Zakład do wystawiania świadectw szkolnych, mających znaczenie świadectw gimnazjów rządowych, tudzież do odbywania egzaminów dojrzałości.

NAKŁADEM DYREKCJI.

DRUKARNIA ZWIĄZKOWA W KRAKOWIE UL. MIKOŁAJSKA 13,
pod zarządem A. Szyjewskiego.
1909.

5686.

SPRAWOZDANIE DYREKCJI
PRYWATNEGO
GIMNAZYZUM ŻEŃSKIEGO
IM. KRÓLOWEJ JADWIGI
W KRAKOWIE
(„PAŁAC SPISKI“)

Rok szkolny 1908/1909.

Reskrytem Wys. c. k. Min. Wyzn. i Ośw. z dn. 23. stycznia 1906. r. L. 47.227 i z dnia 21. kwietnia 1909. r. L. 15.155 upoważniono Zakład do wystawiania świadectw szkolnych, mających znaczenie świadectw gimnazyów rządowych, tudzież do odbywania egzaminów dojrzałości.

Nakładem Dyrekcyi.

Czcionkami drukarni Związkowej w Krakowie (ul. Mikołajska L. 13)
pod zarządem A. Szyjewskiego.
1909.

TREŚĆ:

1. Józef Wiśniowski: Wieszcz-patryota.
2. Część urzędowa.

JÓZEF WIŚNIEWSKI.

WIESZCZ-PATRYOTA.

Szkic jubileuszowy.

Jakkolwiek poezya nasza głębokością i żywotnością problemów ogólnoludzkich dorównywa najpotężniejszym utworom postronnych, a niekiedy je nawet przewyższa, jak tego dowód w pierwszych częściach *Dziadów*, w szczytności *Trenów*, w wiwisekcyi serca nieszczęśliwego, sierocego ojca, któremu dzuma zdruzgotła szczęście, czy w wielkiej tezie *Nieboskiej komedyi*, — najwyższą przecież jest, jak izraelska, tam, gdzie o swoim śpiewa Jeruzalem, gdzie grzmi złowrogiem *memento* w dniach chwały, a łka nad straszną dolą po rozbiciu, albo gdzie wieści bezdomnym i smutnym zniście królestwa Bożego na ziemię, jasne, słoneczne przewidując *Jutro*.

Dręczące wizye natchnionej Kassandry, proroctwa Skargi, Konradowy bunt, widzenie sługi Bożego w dniu łaski, wieszczba hetmana, głoszącego *Przedświt*, rozdzierające obrazy męczeństwa: — oto, co wielkie Słowo tej poezyi tak wyjątkowem czyni i jedynem, co je najwyżej stawia z wszystkich słów, jakie w godzinie wielkiego natchnienia dobywa z siebie twórczy duch człowieczy.

W rzędzie dostojnych Królów-Duchów polskich, którzy swój naród wiedli drogą wiary, oraz miłości wszechogarniającej, co mu przed oczy stawiali nieszczęsną, umiłowaną, świętą Męczennicę, co mu kazali ufać niezachwianie i uduchawiać się a doskonalić na godne kiedyś przyjęcie Wskrzeszonej, — lśni pełne blasku nazwisko: Słowacki.

Zrazu to chłopię, sławy jeno żądne, wątłe, wrażliwe, przeczułone, smętne, złamane pierwszym zawodem miłosnym, co takim cierpieniem wrósł na zawsze w serce, — nie zapowiada natchnionego wieszca, jednego z pośród tych wybranych kilku, na które spływa łaska

pomazania, — owszem, w Byrona wpatrzony młodzieniec, wirtuoz cudnej formy poetyckiej, zdaje się obcym wszystkim sprawom ziemi, więc i nieszczęściom swojej macierzystej.

Okres to jednak krótki i przelotny. W miarę, jak wokrag słychać pomruk burzy, w miarę, jak naród pocznie przeżyć siły, by nieawistne zerwać z rąk okowy, twórcą *Araba*, *Maryi Stuart*, *Mnichy* w pierś „magnetycznie“ bierze ów wichrowy pęd dookolny, uczuwszy się szczepem z tej samej, smutnej rodziny rozbitków, którzy po szerszy i pełniejszy oddech rwą się współcześnie z zapalem i wiarą.

W wir rozognionych umysłów i serc pada też pierwszy głos na polską nutę, z ducha poety znienacka wywarty, a głos ten bije w takt pobudki gromkiej, w płomienne hasło do broni i czynu.

Z tą chwilą o natchnionym śpiewaku Wenedów można powiedzieć to, co o Gustawie :

Obiit..... natus est poeta Polonus...

Wtem grom. Powstanie. Wyjazd Słowackiego. Myśl nieodstępna idzie odtąd z nim :

.....„Czemuś nie skonał, gdy wszyscy skonali?.....“

I oto

.....„Nagle nakształt słońca wschodu
Obaczył krzywdę swojego narodu.....“

Trzeba aż było takiego wstrząśnienia, aby uśpioną polskość w nim obudzić, ale też odtąd twórcą *Anhellego* już się jej nie sprzeniewierzy, odtąd naprzemian ze strun jego lutni wypadać będzie to tęsknota głucha, w straszną, nieukojoną przechodząca nieraz nostalgię i melancholię, — to żrąca rozpacz i palący ból, — to pieśń rzewnego wspomnienia o kraju, to twarde : *Sięgnę do trzew i zatargam*, — to wiara w święte Jutro odrodzenia, — by się nakoniec rozpląnąć w natchnione, niepokalane w wykwincie swej formy marzenie o Zmarłychwstałej.

I jawi mu się wonczas w snach Jej wizya, szept modlitewny rwąc mu z zachwyconej, przelśnionej szczęściem, wniebowziętej duszy.

.....„Miłość Ojczyzny! o, to słońce świetne
Dla sere, co dumne, sieroce, szlachetne,
Całe się czystym miłością oddadzą!.....“

Prawda ta będzie mu już wciąż przytomną, stanie się źródłem jego czystych natchnień, Ojczyźnie tylko już odtąd służących i poświęconych sprawie pogrobowców.

Tak z wirtuoza formy i artysty rodzi się wielki wieszcz narodu swego, martyrologii naszej bard najdroższy.

Patryotyczna, górna nuta wieszczą i pierwszy akcent bólu i wyrzutu, że kiedy naród brał broń w krzepkie dłonie, on się usunął i udziału nie brał, dzwoni już w jego przełomowym dziele, w smutnej historii greckiego powstańca.

Ból ten zostanie już w sercu tułacza i będzie ścigał wspomnieniem odstępstwa na każdym kroku, przy każdym zetknięciu z wszystkim, co ziemię mu przypomni drogą i choć na widok waśni i małości, które za główny polski grzech uważał, zawrze wzburzeniem i wybuchem gniewnym — ujrzy i siebie zaraz tuż w szeregu tych, co bez zwały nie są w oczach Matki i bić się będzie w pierś z przejęciem świętem:

.....„Mówię, bom smutny i sam pełen winy.....“

Stąd cichy, łzawy, boleściwy smutek cechuje wielką poezję wieszczą, najdosłowniejsze utwory poety dzwonią w takt powracającego co moment refrenu *Smutno mi Boże!* — w takt rozpaczliwej głuchej:

.....„To okropnie

Stać jako posąg na ojczyzny grobie.....“

Najwięcej wszakże lez tai się na dnie tych poematów, które są jakoby szczerem pragnieniem skupionej spowiedzi, namiętą żądzą rozgrzeszenia z win, choćby za cenę najcięższej pokuty, najserdeczniejszej, najkrwawszej ofiary. To *Kordyan* oraz *Anheliti*.

Pierwszego powołała do życia nie tylko „walka“ z twórcą Konradowym, nie tylko samo pragnienie wskazania, że ani wielki bohater Adama, ani Słowacki-Kordyan w dniu bitwy mężnym, owocnym czynem nie podola, — dziełu początek dała i potrzeba uwydatnienia i wznowienia prawdy, pewnej, po stokroć stwierdzonej i jasnej, że się nie każdy, kraj swój miłujący, może w orężnej walce przydać ziemi, o której wolność naród z bronią czyni, a być jej wiernym i oddanym synem.

Kordyan kocha tak samo, jak Konrad, jednaka rozpacz przeżarła im dusze, lecz olbrzymiemu uczuciu obydwu nigdy, niestety, nie przejść w „czynów stal“, za mało sił w nich a za wiele serca.

A tak poeta pobijał poetę, wskazując niemoc w bohaterskim goście drogiego wszystkim kochanka ojczyzny i równocześnie Słowacki, syn ziemi, tłómaczył wyjazd swój w przeddzień powstania, bez ujmę dla swej synowskiej miłości.

Podyktowało więc utwór sumienie, ból szczeropolski, by go nie sądzono jako odstępce, bo to, co się stało, nie było zgoła wytworem tchórzowstwa, wykwittem chłodu i obojętności, lecz zrozumieniem swej właściwej roli: wieszcza narodu, silnego uczuciem, nieprzydatnego w chwili, gdy potrzeba żelaznych prawic i chrobrego męstwa.

Lecz mimo wszystko wił się w krwawym bólu, że życia ongi tak niemęsko szczędził.

.....„I wtenczas w myślach (jego) zamęt,
Zwątpienie było, — rozpacz nad ubitą
Polską.....“

Pełz leż gorzkich drży w listach do matki, do tej jedynej na świecie istoty, która go jedna zrozumie, bo zna!

Lśnią i w przecudnych jego wynurzeniach, ozdobie naszej poczyli lirycznej.

Ból z nich serdeczny i smutek tchnie rzewny.

.....„Dzisiaj na wielkiem morzu obłąkany,
Sto mil od brzegu i sto mil przed brzegiem,
Widziałem lotne w powietrzu bociany
Długim szeregiem.
Żem je znał kiedyś na polskim ugorze,
Smutno mi Boże !.....“

Pośród największych cudów południowej, upajającej pięknem swem przyrody, stawał wędrowiec w zadumie posepnej i łzawym wzrokiem i stęsknionem sercem tonął

.....„Tam, gdzie nad Polską smutne gwiazdy świecą,
A jedna większa, co się krwią zalewa,
Jakby złościła jasne czoło, winne
Przed Panem Bogiem, bo ciągle omdlewa
I ciągle oczy zamyślone — gminne,
W daleki Sybir prowadzi, jak mewa,
Białemi skrzydły lecąca i przodem
Przed nieszczęśliwym już dawno narodem.....“

Powrót na zawsze wszakże miał odcięty, więc gdy tęsknota wysysała życie z rozdrżanej pieśnią, rozszlochanej duszy, niewysłowiony żal rozpierał piersi i snuł się cudną melodią słów:

.....„Kazano w kraju niewinnej dziecinie
Modlić się za mnie codziennie, a ja przecie
Wiem, że mój okręt nie do kraju płynie,
Płynąc po świecie...
Więc że modlitwa dziecka nic nie może,
Smutno mi Boże !.....“

Najmniejszy szczegół, co się na ból życia skarżył widokiem
swej nieszczęsnej doli, dobywał z wnętrza przypomnienie nagłe, a cóż
dopiero, gdy się twarzą w twarz zmierzył z symbolem hańby i niewoli :

.....„Kto widział w Rzymie posąg niewolnika
Germana, który w smutku cicho stoi,
Wie, co twarz, choćby zwierzęca i dzika,
Zawiera bólu, gdy się uspokoi
I kraj przeszłości myślami odmyka
I o wolności kiedyś dawnej roi.....“

Najczystszy jednak wyrazem tęsknoty i serdecznego ukocha-
nia ziemi, którą opuścił, by więcej nie wrócić, jest jego wielka,
wzniosła pieśń sybirska.

Każda tu strofa poetyckiej prozy żywą łzą bólu krwawego
ocieka, a każde słowo spowiada się Polsce z najsekretniejszych
wzruszeń geniusza.

Myśl o nieszczęściu biednego narodu, troska o przyszłość mę-
czonych pokoleń, padanie krzyżem przed Golgotą tych, co dla wol-
ności na piekło udręczeń szli z blaskiem w oku i pogodą w duszy,
kazały twórcy nieśmiertelnej pieśni złożyć swe szczęście na całopa-
lenie, stanąć za cały naród przed obliczem zagniewanego Boga,
wszystek ciężar win i łez naszych na swe serce wziąć i tem zapar-
ciem się własnego *ja*, cichą ofiarą swej anielskiej duszy, okupić przy-
szłe święto wyzwolenia.

Szczytna, jedyna w świecie ekspiacya i wzruszający do dna
akt miłości.

.....„Biada, kto odda ojczyźnie pół duszy,
A drugie tu pół dla szczęścia zachowa.
Oboje w nim Bóg swym piorunem skruszy
I padnie kiedyś w popiół taka głowa.
Żadną łzą taki Boga nie poruszy —
W modlitwie nigdy już nie znajdzie słowa,
Któreby kiedyś jego Bóg rozumiał —
I będzie jak ten dąb umarły szumił.....“

— widnieje odtąd na sztandarze wieszcz.

Dla niej, dla świętej Sprawy się poświęcić, takim na duszy stać się nagle białym, by Bóg, ofiarą syna poruszony, na jego drogą musiał wejrzeć macierz: — oto, co w wielkiem i natchnionem dziele ślubuje wieszcz-patryota.

Cały poemat to jeden krzyk bólu nad umęczeniem i krzywdą narodu.

I po raz wtóry dotknie jego twórca tej przeraźliwej struny, gdy opowieść matki Makryny na łzę i smutkiem tehnący wiersz przełoży. Wyśpiewa tutaj wszystką rozpacz swoją, martyrologię nieszczęśliwych ofiar i będzie patrzył w oczy męczennicy, pełen czci rzewnej

.....„jak syn na kolanach,
Który dwojake ma kadzidło w darze:
— Łzy albo zemstę, co matka rozkaże.....“

A ze stawania tego twarzą w twarz nieszczęściom naszym, niedoli i łzom, zrodzi się w piersi wieszczka wiara święta, że nie po darmo krwią ta ziemia broczy, — i przyjdzie chwila ubóstwienia męki, zagra pod sercem ton mesyaniczny:

.....„O Polsko !..... Jesteś córką Boga
I siostrą jesteś Ukrzyżowanego !.....“

I ten, co ongi zwalczał mesyanizm, sam w rządzie jego apostołów stawa.

To przekonanie święte i niezłomne, żeśmy do wielkich powolań dzieł, co w złotoustym już się tai Skardze, co się kołysze na wielbiących Pana słowem psalmistów wargach Kochowskiego, a jako dogmat pewne, bucha z siłą z twórcy *Wiesława*, śpiewaka *Sybilli*, zwłaszcza zaś z świętych, namaszczonych prorocstw drezdeńskich *Dziadów*, *Psalmów* i *Przedświtu*, — żyje i w sercu pieśniarza Sybiru.

Ukląkł przed prawdą tamtych i uwierzył:

.....„Że przez ojczyznę naszą szło zbawienie,
Że ona tylko ostatecznym końcem
Żywota ducha ludzkiego, że ona
Mogła tę ziemię jedna wziąć w ramiona
I umiłować i oddać ją słońcem.....“

— *Niepokałana!*

To też grzech wszelki i zmaza tej świętej mistrzyni ludów i ich Przodownicy, straszny, gwałtowny nieci w wieszczu gniew. A wybuch

taki już swą namiętnością, niepowstrzymanym pędem oburzenia świadczy, że jeno bezgraniczna miłość, że tylko czarna, przepaścista rozpacz te krwią pisane słowa mu natchnęły.

Co krok spostrzegał brak męstwa i sił, dzień w dzień goryczą poila go waśń, na jaką patrzył w łonie emigracyi, — więc kiedy nagle pojrzał tam, gdzie z ruin bije idea jedności, ofiary, chrobrego męstwa i miłości świętej, — zawrzał płomieniem wzgardy i wybuchnął.

Kochał, więc cierpiał, — cierpiał, więc gdy w sercu wezbrał palący wstyd i rozpacz łez, — miast łkać i ręce opuścić bezradnie, poprzez szloch duszy twardem grzmiał wzburzeniem, i bodaj furją gniewu i „targaniem trzew“, serc i sumień pragnął nam zrumienić lica i zmusić do wejrzenia w siebie :

.....„Polsko ! lecz ciebie błyskotkami ludzą ;
Pawiem narodów byłaś i papugą,
A teraz jesteś służebnicą cudzą.....
.....Przeklnij — lecz ciebie przepędzi ma dusza,
Jak Eumenida przez węzowe różgi,
Boś ty jedyny syn Prometeusza,
Sęp ci wyjada nie serce — lecz mózgi.....
Choć Muzę moją w twojej krwi zaszargam,
Sięgnę do wnętrza twych trzew — i zatargam.
Szczeknij z boleści i przeklinaj syna,
Lecz wiedz, że ręka przekleństw wyciągnięta
Nademną — zwinie się w lęk jak gadzina
I z ramion ci się odkruszy zeschnięta —
I w proch ją czarne szatany rozchwycą,
Bo nie masz władzy przekląć — Niewolnico !.....“

To krzyk człowieka, co chciał swój ideał widzieć najczystszym, najbielszym, najświętszym, a widzi wiele na nim skaz i plam i ukochwawszy na życie i śmierć, rwie pierś swą własną w kawały z rozpacz, bluźniąc świętości swojej w dniu zwątpienia.

A krwawość smutku dochodzi zenitu, gdy się poeta bystrzej wpatrzy w życie i w małość swoich nieszczęsnych współbraci.

.....„Żeby też jedna pierś była zrobiona
Nie podług miary krawca, lecz Fidyasza !
Żeby też jedna pierś, jak pierś Memnona !
Żeby też jedna ! Ha, to mię przestrasza.
Kościuszek przeczuł was, krzycząc : *Skończona !*
Z krzyża swojego krzyknął tak — a wasza
Pierś to pojęła, z tą myślą umiera —
Chociaż mi serce pęka — śmiech mię zbiera !.....“

Straszny to, życie kosztujący śmiech, bo się z krwi serca i łez wewnętrznych rodzi. I oto modli się o Czyn rycerski, o obudzenie się z martwych tej mocy, przez którą ongi tyleśmy ważyli w życiu narodów i dziejach ludzkości:

.....„Wróćcie nam, groby, husarze skrzydlate,
Niech nam Czarnieckich całych odda truna!
Godzinę tylko. Boże, niech brodate
Z mógł powstań dzieciny Peruna
I hej! przez dawne Atyli bezdroże!
Godzinę tylko życia, Wielki Boże !.....“

Lecz niebo milczy, a gorycz niewoli codzien łyzy nowe niesie, i rozpacz i gdy tam, w Polsce, wszystek dech stłumiony, a tajgi mrozu są świadkami mąk, tu na wygnaniu jeno, pośród obcych, miejsce na słodką nadzieję dni przyszłych oraz na krwawą, przebolesną skargę:

.....„O matko Polsko! jak dawno nie grzmiało
Na twoich stepach takie dzikie hasło!
Jak dawno ludziom na stepie nie dniało
Krwawo — i słońce na szablach nie gasło!
Co dnia się mijasz z twoją dawną chwałą,
Zło się na twoich obszarach rozpasło.
Zaledwie chłopiec dawną wiarę chowa
I serce..... A ty się już rodzisz nowa,
W żłóbku serc naszych biednych położona,
Na zwiędłym kwiecie marzeń i popiołów;
Matki my biedne, bo z naszego łona
Płynie ci ogień, roztopiony ołów,
A ty tak jesteś karmi upragniona,
Że ci za matki my i za aniołów
I za obrońców, za dom i za szańce
Musimy dziś być — my — sami wygnańce.....“

Aby zapomnieć o bolesnem *Dziś* i póki wiara w *Jutro* odrodzenia nie przejdzie w świętą pewność w jego duszy, poeta szuka we wspomnieniach chwały wielkich herosów, ukojenia łez.

Bo chociaż widział wiele zła w przeszłości, kochał ją z wszystkiej mocy swego ducha.

.....„Dawna ojczyzna moja, o, jak trudno
Zakochanemu w twej śmiertelnej twarzy
Zapomnieć wdzięku, co młodość odludną
Wabił na dawnych opłotki cmentarzy.....“

Tak na Polaka, jak i na artystę, namaszczonego pomazańca Piękna, działała ona swą krzepkością męską, orlimi loty i młodością bujną.

.....„Bo kiedy grzebię w ojczyzny popiołach,
A potem ręce znów na harfie kładnę :
Wstają mi z grobu mary takie ładne,
Takie przejrzyste, świeże, żywe, młode,
Że po nich płakać nie umiałbym szczerze,
Lecz z niemi taniec po dolinach wiodę,
A każda, co chce, z mego serca bierze.....“

To obcowanie wieszczą z chrobrem *Wczoraj* znaczy się w jego wspaniałych utworach, na rycerskości naszej osnuwanych.

Najukochańszą epoką poety jest nasz ostatni, heroiczny poryw z dni jeszcze wolnych, choć już boleściowych, — Bar, z legendową na czele postacią, rycerzem-księdzem, wielkim świętym polskim i tej rapsodyi dostojnej i wzniosłej poświęca górny dramat i poemat.

Dobyla z pleśni niepamięci męstwo, umiłowanie ojczyzny i wiare tych szczeropolskich i czcigodnych dusz i kędy może jeno, drogą postać konfederata w dzieła swe wprowadza. Jest więc w *Anhellim*, jest w *Śnie Salomei*, mówi do smutnych pokoleń w *Horsztyńskim*, a wszędzie jako przezyste wcielenie nieskazitelnej miłości ojczyzny.

Czciciel piękności wywołuje z mroków ich posągowe postaci i czyny i chyli czoło przed ich „sercem złotem“.

.....„Dlatego w dawnych ludziach złotą wiare
I złote serce miłuję nad własne.
— Dalej więc — mówcie mi znów serca stare,
Usta umarłe dziś, lecz w oczach krasne!
Odwińcie srebrną, trumienną czamare,
Pokażcie mi się duchy żywe, jasne,
Ubrane w tęcze, gwiazdy i miesiące,
Na urok pieśni z nieba zlatujące!

I zlatywały ku pełnemu czci i ukochania synowi i piewcy, a twórca krwawej tragedyi Wenedów wszystek blask swoich genialnych natchnień zlewał na starców wskrzeszone oblicza.

I w odleglejszą rwał się jednak przeszłość i urastały mu pod piórem kształty, po dzień dzisiejszy nie mające równych pod względem siły, wdzięku i rzewności. To młody junak stepowy, Mazepa, to Złota Czaszka, strażnik krzemieniecki, dziedzic najdroższych polskim sercom ojców, to ów dostojny nakoniec Król-Duch, co w swojej piersi zestrzelił i skupił Piastową dobroć i mocarność Śmiałych.

Lecz przeszłość jego, przeszłość pogrobowca, to i te straszne a niedawne dni, gdy się skowany naród rwał do broni, aby z rąk pęta a z czoł hańbę zdjąć i wtedy twórca powietrznej Goplany oraz przesłodkiej sielanki szwajcarskiej, przeraźliwymi ścinał krew scenami, stawiając z bólem przed oczy pokoleń męczeństwo brańców, rozpacz konających, zdradę nikczemnych i łkanie rozbitków.

To rozpętanie dzikiego żywiołu w *Śnie Salomei*, to wdeptanie w proch najszlachetniejszej młodości Szczęsnego, to pogwałcenie, zmiążdżenie i śmierć nieszczęśliwego narodu wykłętych.

Zwłaszcza potomek zdrajcy nieszczęśliwy, walka dwóch wielkich obowiązków w duszy i dwóch najświętszych uczuć ziemskich w sercu, — to jeden z najdosłowniejszych motywów w poezji. Trudność problemu, w którego ujęciu Polak na wodzy winien trzymać twórcę, by zbyt złowrogiej struny nie przeciągnął i zamiast bólu nie obudził wstrętu, — Słowacki jeno mógł podjąć i zmódl, — a żal i smutek, jakie tchną z dramatu, to nowy wyraz miłości ojczyzny, nad którą bolał poeta serdecznie, że tak krwawiące miała w sobie rany.

Szczesny jest może najdramatyczniejszą postacią w poezji tragicznej, bo jest odbiciem tych uczuć i przejść, w jakich wir żaden naród nowożytny tak bezlitośnie wtrącony nie został. Żaden nie słyszał strasznej przepowiedni, iż *nieprzyjaciół nastąpi postronny*, aby niebawem ujrzeć, jak się słowo zamienia w ciało i czuć, jak wstydu krwią nabiegłe serce kołysze na dnie przeraźliwą pieśń:

.....„Przekleństwo, przekleństwo, przekleństwo!
Ojczyzna nasza kona i na wieki
Widzę umarłą.....“

Śpiew ten przez usta natchnionej orlicy rzuca w świat pieśniarz niedoli Wenedów i stwarza jedno z najdroższych arcydzieł, po wieki wieków pomnik tej tragedii, której herosem była trójrozdarta, umiłowana przez niego ojczyzna.

Poeta kreśli jej szlachetność czystą, co raczej kłatwą, niż błogosławieństwem jest w życiu ludów i katastrofę sprowadza bolesną na zasłuchanych jeno w harfę świętą, gdy zdala ławą szedł najezdnic zbrojny.

I choć Wenedzi wespół z Lechitami, to, wedle wieszczą, ziarno, co w przyszłości bujny, owocny plon ma wydać, — Polskę, — przecież sam nastrój tragedii posępny świadczy, że smutny pogrobowiec polski inny, po stokroć krwawszy, widział obraz oczyma czystej,

kochającej duszy, — że tworząc swoje nieśmiertelne dzieło, kolebkę Polski jednoczył z jej trumną.

.....„Twoje mi śmiercią już blade oblicze
Umarłych moich ojców przypomniało,
I tę godzinę, gdy byli pod biczem
Dani jak Chrystus i gdy w nich konało
Serce i gorszą jeszcze, niż konanie,
Tę — gdy przestali wierzyć w zmartwychwstanie.....“

— szeptał boleśnie, ilekroć się zetknął z czemś, co znikomość doczesną stawiało przed oczy syna, przesłonięte łzami.

Ta sama wszakże Roza, co nas wieszczbą swą na proch ściera i krew ścina w żyłach, krzepi nas wielką wróżbą wyzwolenia.

W jasnowiedzeniu mężnej prorokini staje dzień pomsty, odwetu i życia, jawi się blizki, upragniony mściciel.

Już w łonie ziemi „wolność się odzywa“.

.....„Czuje trumnianym pachnący modrzewiem
Naród, i w trumnie grające zepsucie,
A jednak — pod tym mogił chwastem, plewem,
Jest jakieś dziwne, ciągle, głuche kucie,
Pod narodową słyszane mogiłą,
Jak gdyby serce *ludu* w kamień biło.....“

— Oto Wskrzesiciel.

„Wyższy o całe mogiły“ od reszty aktorów wielkich, wiekopomnych zdarzeń i w *Kordyanie* już nań pasowany, uderza gromkiem, jędrnem swem imieniem po ofiarniczej śmierci Anhellego z sztandaru tego, co przez ziemię grobów pędzi z radosnem, życiodajnem: *Wolność!* — i żyje w cudnych strofach geniusza, będących jego narodowem *credo*.

Głoryfikator wielkich dusz herosów, miłośnik czynów rycerskich swych przodków, *kocha lud więcej, niż umarłych kości* i w nim jedynie polską przyszłość widzi.

Choćby ta przyszła Piastowa ojczyzna nie miała w sobie nic z ich lwiego męstwa, które poeta wielbił i opiewał, — niech będzie błogosławiona!

.....„Choćby już nigdy myśl zbrojami świetna
Nie powróciła na tę ziemię ze mną,
Znienawidzona za to, że szlachetna,
Choć jasnej broni, a gardzi nikczemną

Choćby już tylko miodem prostym kwietna,
Z myślą, jak chłopek, prostą ale ciemną,
Ojczyzna ta wstać miała i w postawie
Chłopka się kłaniać miała, — błogosławię.....“

Byle najrychlej dożyć jej wskrzeszenia, byle się z grzechów
przeciw niej oczyścić, bo opóźniają chwilę zmartwychwstania!

Jakże je smagał w imię przyszłych dni! Dla nich i przez nie
zrodził się *Anhelli, Grób Agamemnona, Lilla Weneda, Dantyszek, Beniowski*. Stąd melancholią owiane pytanie, jak ciężką płytę
kamienną zdjąć z grobu, gdy ją win tyle jeszcze cięższą czyni.

.....„Czytałem kiedyś wielkie porównanie,
Jak wystawiony na niebieskie rosy
Pielgrzym, gdy ze snu głębokiego wstanie,
Listek uwiedły, co mu spadł na włosy,
Odrzuca z czoła: — takeś Ty skaliste
Nakrycie grobu precz odrzucił, Chryste!
Lecz kiedy przyjdzie zmartwychwstanie ludu,
Kiedy się skończy sen pełen omamień:
Jakiegoż trzeba będzie wtenczas trudu,
Aby odwalić nasz grobowy kamień?
Ów marmur, pełny naszych cierpień rytych,
Na którym modlą się dzieci zabitych?.....“

A jednak wierzył wszystką mocą duszy, że dzień naszego wy-
zwolenia blizki.

.....„I już nam widać przez oczy proroka,
Jak Polska nowa na stolicy siada,
Kopułą dachów swych świętych wysoka,
A niska kiedy przed Panem upada.
A kiedy patrzy w świat, orlego oka,
A jako hymn harf, kiedy z Panem gada,
Oblana wdzięków dziewiczych szkarłatem,
A jako tysiąc grzmotów, gdy ze światem.....“

Taka w mistycznej ekstazie poety śni mu się Polska, ludów
przodownica, uosobiona Piękność, córka Słowa i w jasnowidztwie
wieszcza

.....„już uderza
Duchem na wszystkie słowiańskie plemiona
I do żywota budzi i przymierza,
Wielka i silnym podniesiona lotem
Nad ludy, w ludach budzi żywot grzmotem.....“

Jeno

.....„przysiężmy, że kraj zmartwychwstanie, —
A przysiężemy, — to zmartwychwstać musi.....“

Czasem w przystępie chwilowej goryczy, poeta z swoich upoj-
nych objawień przechodził z nagłą w bezsilny szept smutku:

.....„Ciągłe powtarzam, że kraj się już pali
I na świadectwo ciskam ognia zdroje —
A to się pali tylko serce moje.....“

— ale daleko częściej, a już stale w ostatnim życia smutnego okre-
sie, oglądał okiem duszy wielkie święto i dotykalnie niemal z niem
obcując, w niewysłowione wpadał zachwycenie.

I wonczas biegło mu z duszy

.....„Objawienie pełne cudu,
Myśl jak mara niespodziana,
Z piersi (jego) wychodziła
Nakształt gwiazdy lub miesiąca,
Narodowi dźwiękiem miła,
Ludu sen wspominająca;
Czasem słońce w półobłoku
Oczom wychodziła, rosła,
Jakaś siła niewidzialna,
Przez poetę na świat lana,
Wolna jako Anioł Pana,
Silna — jako skra zapalna.....“

Takie się słowo niesło odtąd z ust „wodza“ narodu, Króla-
Ducha Polski, Bogu jedynie i ojczyźnie swojej, świętości pełnem
sercem oddanego.

To już nie twórca tylko nieśmiertelny, ale natchniony kapłan
swego ludu, który Bóg poczcił wybraniem ze wszystkich, — posłannik
Boży, na to Polsce dany, by stał na straży „czystości“ narodu,
nigdy mu nie dał zniżyć z wyżyn „wielkości“ i ziścił słowa:

Przyjdź Królestwo Twoje!...

Że takiej misji poślubił swą duszę i że się całem jej oddał
jestestwem, by po ostatnie czyn ten pełnić tchnienie, świadczy *Ge-
nezis z ducha i Król-Duch*.

Przeszłość w wolności, wiara, żeśmy niegdyś po to upadli, aby
wstać wielkimi i za narody „gnuśne“ być ofiarą: — to święty dogmat
wieszcza-patryoty.

Lecz chociaż wołał namaszczonegłos :

.....„Narody ziemskie ! Kiedy was porażą,
Kiedy stracie nadzieję,
Słuchajcie wieszczów, byście wiedzieli, co każą !.....“

— głos ginał w pustce i ciszy.

Po latach oddźwięk znalazł jednak w sercach i dziś zaciężył nad niemi.

Nad pokoleniem dzisiejszem widomie unosi się wieszczce zaklęcie :

.....„niech żywi nie tracą nadziei
I przed narodem niosą oświaty kaganiec.....“

i niezachwiana wiara geniusza,

.....„Że ludy płyną jak łańcuch zórawi
W postęp, że z kości rodzą się rycerze,
Że nie śpi tyran, gdy łoże okrwawi
I z gniazd najmłodsze orlęta wybierze.....“

Bo nie artystę-wirtuoza jeno ukochał naród w swoim geniuszu, lecz głównie wieszczą, co oczyma ducha widział Zaranną Gwiazdę wyzwolenia i twórczość swoją ojczyźnie poświęcił.

Więc zasluchany w jego słowo wieszczce, dziś, w wielkie święto piewcy naszych mąk, zwraca się sercem w stronę jego prochów, z czcią o królewskiej jego szepcąc lutni :

.....„Nie palce ciebie, liro, wydeptały,
Ale te pieśni ciężką nogą ducha,
Który wywraca zbrojne zamki, skały
I naród gotów oderwać z łańcucha.....“

Ducha miłości !.....

Kraków, dnia 21. czerwca 1909.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

Grono nauczycielskie przy końcu roku szkolnego 1908/9.

A. Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych:

1. Gutwiński Roman, prof. c. k. gimnazyum IV., kierownik Zakładu (ul. Karmelicka 56), uczył matematyki na II. kursie przygotowawczym; historyi naturalnej w kl. V. i VI.
2. Bielak Antoni, prof. c. k. gimn. w Podgórzu, uczył matematyki w kl. I. i II.
3. Bogucki Michał, prof. c. k. gimn. IV., uczył języka greckiego w kl. VIII.
4. Boratyński Ludwik, dr. fil., prof. c. k. gimn. IV., uczył geografii i historyi w kl. VII. i VIII.
5. Cachel Wojciech, prof. c. k. gimn. V., uczył języka łacińskiego w kl. III., j. greckiego na II. kursie przygotowawczym.
6. Chowaniec Franciszek, prof. c. k. gimn. św. Jacka uczył języka łacińskiego w kl. VI.
7. Dziurzyński Jan, prof. c. k. gimn. III., kierownik I. szkoły realnej, uczył matematyki w kl. VII. i VIII.
8. Gąsiorowski Andrzej, prof. c. k. gimn. św. Anny, gospodarz kl. VII, uczył języka łacińskiego w kl. V. i VII.
9. Gątkiewicz Feliks, prof. c. k. gimn. V., uczył geografii i historyi w kl. II. i III.
10. Ippoldt Juliusz, prof. c. k. gimn. św. Anny, uczył języka niemieckiego w kl. VII.

11. Jaworek Piotr, prof. c. k. gimn. św. Jacka, uczył języka polskiego w kl. VI.
12. Kaczmarczyk Józef ks., dr. teologii, docent pryw. Uniwersytetu Jagiell., uczył religii w kl. I., II., III., VII. i VIII.
13. Kreiner Jan, dr. fil., prof. c. k. gimn. IV., gospodarz II. kursu przygotowawczego, uczył języka niemieckiego oraz geografii i historii na II. kursie przygotowawczym i (od II. półrocza) języka niemieckiego w kl. VIII.
14. Kurpiel Antoni, dr. fil., prof. c. k. gimn. III., uczył języka polskiego w kl. VII., propedeutyki filozof. w kl. VII. i VIII.
15. Lekszycki Antoni, b. zast. naucz. w c. k. IV. gimnazjum, uczył języka polskiego na II. kursie przygotowawczym.
16. Leonhard Stanisław, prof. c. k. gimn. V., gospodarz kl. VI., uczył języka niemieckiego w kl. I. i VI.
17. Leśnodorski Gustaw, prof. c. k. gimnazjum w Podgórzu, uczył matematyki w kl. V. i VI.
18. Majewska Walerya Stefania, nauczycielka z kwalifikacją do naucz. języka polskiego, oraz języka łacińskiego i greckiego, gospodyni kl. I. i zawiadowczyni biblioteki uczniac, uczyła języka łacińskiego w kl. I., II. i na II. kursie przygotowawczym; języka polskiego w kl. I. i II.
19. Marcinkowski Antoni, prof. c. k. II. szkoły realnej, gospodarz kl. V., uczył języka niemieckiego w kl. III. i V.
20. Pawlica Jan, emer. c. k. prof. gimn., uczył języka greckiego w kl. III. i VI.
21. Podwin Adam ks., dr. praw, prof. c. k. II. szkoły realnej, uczył religii na II. kursie przygotowawczym, oraz w kl. V. i VI., a nadto miewał raz na tydzień egzortę dla uczenic. (Od II. półrocza).
22. Służewski Włodzimierz, prof. c. k. gimn. III., uczył języka greckiego w kl. V.
23. Spitzer Salomon, dyrektor szkoły ludowej, uczył religii mojżeszowej w całym zakładzie.
24. Stach Jan, rzecz. naucz. c. k. gimn. III., gospodarz kl. III., uczył matematyki w kl. III., historii naturalnej w kl. I., II. i III.
25. Stach Karol, prof. c. k. gimn. IV., gospodarz kl. VIII. uczył języka łacińskiego w kl. VIII. i języka greckiego w kl. VII.

26. Stach Teodor, prof. c. k. gimn. w Podgórzu, uczył geografii w kl. I, geografii i historii w kl. V. i VI.
27. Waśniowski Antoni, prof. c. k. gimn. św. Anny, uczył fizyki na II. kursie przygotowawczym oraz w kl. VII. i VIII.
28. Wiśniowski Józef, rzecz. naucz. c. k. szkoły real. w Jarosławiu, przydzielony do c. k. gimn. św. Anny uczył języka polskiego w kl. III., V. i VIII.
29. Ziemnowicz Mieczysław, rzecz. naucz. c. k. gimn. w Podgórzu, gospodarz. kl. II., uczył jęz. niemieckiego w kl. II. (Od II. półrocza).

B. Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

1. Baraniecka Zofia, naucz. pomoc. w c. k. Semin. naucz., uczyła języka francuskiego na II. kursie przygotowawczym i w kl. V.
2. Boratyński Ludwik, j. w., uczył historii ojczystej w kl. VII.
3. Gątkiewicz Feliks, j. w., uczył hist. ojczystej w kl. III.
4. Koberówna Klementyna, ochmistrzyni, uczyła języka francuskiego w kl. III. i VI.
5. Piccard Leon, radca szkolny, em. prof. c. k. I. szkoły realnej, uczył rysunków.
6. Stach Teodor, j. w., uczył historii ojczystej w kl. VI.

Zmiany w gronie nauczycielskiem w ciągu r. szk. 1908/9.

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 8. maja 1908. r. zamianować profesora Dorozińskiego Jana, dyrektorem c. k. gimnazjum w Wadowicach.

Wystąpili z grona: Ks. Antoni Bystrzowski, dr. teologii i filozofii, kat. gimn. św. Anny, zamianowany nadzw. profesorem Uniw. Jag. z końcem I. półr.; obowiązki po nim objął ks. Dr. Adam Podwin. Fuchs Franciszek, dr. fil., egz. zast. naucz. gimn. św. Anny, Piątkiewicz Bronisław, zast. naucz. w c. k. gimn. św. Anny, Stein Ignacy, prof. c. k. gimn. św. Anny, objął kierownictwo gimnazjum i seminarium T. S. L. w Białej, Stylo Adolf, prof. c. k. gimn. św. Anny, od II. półrocza z powodu nadwątłego zdrowia; lekcye po nim objęli prof.

Dr. J. Kreiner, j. w., i M. Ziemnowicz, rzecz. naucz. w Podgórzu; Wacek Rudolf, zast. naucz. w c. k. gimn. w Podgórzu i Weigt Herkulan, prof. akad. handl.

II.

Kronika zakładu.

Rok szkolny 1908/9 rozpoczął się dnia 4. września 1908. r. uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele OO. Reformatów.

Wpisy uczenic do wszystkich klas odbywały się w dniach 26.—27. czerwca i 29.—31. sierpnia. Z początkiem roku szkolnego zapisało się uczenic publicznych 233 i 4 prywatystki.

Egzamin wstępny do I. kl. gimnazyalnej odbył się dnia 27. i 30. czerwca i 3. września. Do egzaminu do I. kl. zgłosiło się uczenic 30. Wszystkie przyjęto.

Dnia 9. września święcił Zakład rocznicę śmierci, a dnia 19. listopada dzień imienin ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 25. września przystąpiły uczenice do spowiedzi, a dnia następnego do Komunii św.

Dnia 28. września odbył się egzamin dojrzałości (termin jesienny) pod przewodnictwem JW. P. Tomasza Sołtyśnika, radcy szkolnego, dyrektora III. gimnazjum i członka Rady szkol. krajowej.

Dnia 5. października obchodził Zakład uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kościele OO. Reformatów, Imieniny Najjaśniejszego Pana.

Dnia 15. października uczenice wzięły udział w uroczystem nabożeństwie, urządzone przez Tow. im. „Tadeusza Kościuszki“ w Katedrze na Wawelu — ku uczczeniu 91-szej rocznicy zgonu bohatera z pod Racławic.

W dniach 9., 10., 11., 12., 17. i 18. listopada dokonał lustracji Zakładu c. k. Radca szkolny JW. P. Tomasz Sołtyśnik, dyrektor c. k. III. gimnazjum.

Dnia 21. listopada po nabożeństwie, odprawionem przez ks. Dra J. Kaczmarczyka, katechetę Zakładu, odbył się uroczysty poranek ku czci Ojca św., z powodu 50-cio le-

tniego jubileuszu, rozpoczęły przemową prof. F. Gątkiewicza.

Dzień 2. grudnia wolnym był od nauki szkolnej z powodu jubileuszu 60-letnich rządów Najjaśniejszego Pana. Dnia następnego — po uroczystem nabożeństwie, odprawionem w kościele OO. Reformatów — odbył się w Zakładzie uroczysty poranek. Przemowę do uczenic wygłosił prof. Dr. L. Boratyński.

Dnia 16. grudnia przystąpiły uczennice do spowiedzi, a nazajutrz do Komunii św.

W dniach 3—6. i 8. lutego odbył się egzamin dojrzałości piśmienny, a 9. lutego ustny pod przewodnictwem członka Rady szk. kraj., radcy szkolnego, JW. P. Tomasza Sołtysika, dyrektora c. k. III. gimnazjum.

Dnia 13. lutego odprowadził Zakład na miejsce wiecznego spoczynku zwłoki ś. p.:

Pelagii Jarosławowej Dąbrowskiej

swej długoletniej ochmistrzyni.

Ś. p. Pelagia urodz. się 10. września 1843. r. w Dubience, w gubernii lubelskiej, z ojca Michała Pobóg Zgliczyńskiego i matki Pelagii z Korwinów Piotrowskiej. Wczesnie osieroconej dały wychowanie przeważnie ciotki Walerja i Ignacya, a poniekąd wujowstwo Piotrowie Świdzińscy. W r. 1860. ukończyła pensję wyższej szkoły żeńskiej Teresy Brzezińskiej w Warszawie.

W domu ciotek zawiązała znajomość z młodym kapitanem rosyjskiej artylerji generalnego sztabu, Jarosławem Radwan-Żądło Dąbrowskim i niebawem została jego narzeczoną. Skoro Jarosława osadzono w cytadeli warszawskiej za udział w ruchu narodowym r. 1862/3, pomagała mu do ucieczki, a kiedy ta udaremnioną została, związała się z narzeczonym ślubem małżeńskim w cytadeli 5. kwietnia 1864. r.

Rewizya, dokonana w domu ciotek, spowodowała wywiezienie obu Piotrowskich, a następnie i ś. p. Dąbrowskiej do Ardatowa, w gub. niżno-nowogrodzkiej. Tymczasem mąż nieboszczki, usłaskawiony od kary śmierci przez rozstrzelanie,

skazany został na 15 lat ciężkich robót w Nerczyńsku. Powiadomionej przez męża o zamiarze i planach ucieczki ułatwia ucieczkę z Ardatowa ks. Wołkow, przyjaciel Jarosława, i tak ś. p. Pelagia spotyka się po trzech dobach podróży z mężem w Petersburgu, skąd przez Stockholm i Kopenhagę chronią się do Paryża. Niedługo jednak danem jej było zażywać spokoju i ciepła domowego ogniska. W r. 1871. komuna paryzka postawiła Jarosława na czele swych wojsk. Z początkiem maja wysłał generał żonę z dwojgiem dzieci do Londynu, dokąd sam (po zamierzonym złożeniu dowództwa) miał się udać i złączyć z rodziną. Dnia 21. maja jednak ginie Dąbrowski na barykadach paryskich.

Wdowa przenosi się w r. 1872. do Krakowa, następnego roku do Jasła. Od lipca 1880. r. widzimy ją w Krakowie: nauczycielką w szkole P. P. Franciszkanek przy kościele św. Andrzeja, potem w pensyonacie Serwatowskiej, następnie w pensyonacie Krynickiej, na koniec ochmistrzynią w ówczesnej „Prywatnej szkole żeńskiej z charakterem gimnazyalnym“, otwartej w dniu 4. września 1896. przez ś. p. radcę Bronisława Trzaskowskiego, a od r. 1905. w gimnazyum naszym.

Ś. p. Dąbrowską cechowały: wysoka inteligencja, wykwintne formy towarzyskie, wielki zapas samodzielności i energii, żywość i świeżość umysłu i niezmordowana wytrwałość w spełnianiu swoich obowiązków. Ponad te przymioty zaś wzbijało się uczucie miłości, z jaką zwracała się zawsze do ukochanych swych dzieci i małego wnuczka.

Białe też kwiaty od ukochanego wnuczka „Romusia“ poprzedzały o siąg prawicy trumnę ś. p. Dąbrowskiej i poszły wraz z nią na wieczny spoczynek, a uczennice Zakładu przesłały jej ostatnie pożegnanie przez usta Z. Petelenzówny, ucz. kl. VIII., która przemówiła nad trumną w te słowa:

„Stoimy nad otwartą mogiłą, która za chwilę zamknie się nad zwłokami drogiej naszej ochmistrzyni. Żal ściska serce, a łzy cisną się do oczu na wspomnienie, że na zawsze rozstać się musimy z czczoną przez nas i ukochaną przełożoną. Była ona dla nas nie tylko kierowniczką, której słu-

chać nakazuje obowiązek, ale najlepszą opiekunką, która kochała nas jak matka, dbała zawsze o nasze dobro, o naszą przyszłość, wszczepiała w serca nasze: miłość ojczyzny, zamiłowanie do pracy i poczucie obowiązku.

To też nigdy nie zapomnimy o Tobie, droga nasza opiekunko, a wdzięczność za poświęcenie się dla dobra naszego według Twojej myśli i woli okazemy, przyrzekając w tej uroczystej chwili, że żyć będziemy według zasad, które wszczepiałś w nasze serca, aby się stać dzielnymi córami Polski!

Dziękujemy Ci za wszystkie trudy, żegnamy Cię! Bądź teraz i tam u Najwyższego Stwórcy naszą opiekunką".

Ś. p. Pelagia zajmowała się też pracą społeczną, obchodziły ją żywo: rozwój literatury polskiej i obcej, teatr i sztuki piękne, a sama spisała pamiętniki, w których miała wyświecić wiele nieznanych epizodów z czasów ostatniego powstania, a których wydaniem zajął się podobno jeden z młodych literatów w Warszawie.

Cześć jej pamięci!

Dnia 17. lutego urządził Zakład nabożeństwo żałobne za spokój jej duszy w kościele OO. Reformatów.

Rekolekcyje wielkopostne odbyły uczennice Zakładu w dniach od 9. do 12. marca w kościele OO. Reformatów, pod przewodnictwem ks. Gwardyana O. Zygmunta Janickiego i przystąpiły do spowiedzi i Komunii św.

Dnia 24. marca wzięły uczennice udział w nabożeństwie, odprawionem o godz. 11-tej przed południem w kościele N. Maryi Panny, staraniem Tow. im. „Tadeusza Kościuszki“, ku uczczeniu 115. rocznicy przysięgi Tadeusza Kościuszki na Rynku krakowskim.

Dnia 3. kwietnia uczestniczyły uczennice w nabożeństwie odprawionem w kościele N. Maryi Panny, w 60. rocznicę zgonu Juliusza Słowackiego i wzięły udział pod przewodnictwem dyrektora zakładu, ochmistrzyni i kilku członków grona w pochodzie do kościoła św. Anny, jaki się odbył celem złożenia wieńca na tablicy pamiątkowej Poety.

Reskryptem Wys. c. k. Min. Wyznań i Oświec. z dnia 21. kwietnia 1909. r. l. 15.155. uzyskał Zakład na rok szkolny 1908/9 prawo wystawiania uczniom I.—III. i V.—VIII. klasy gimnazjalnej świadectw, mających znaczenie publiczne, tudzież odbywania egzaminu dojrzałości i wystawiania świadectw dojrzałości, mających znaczenie świadectw zakładów państwowych.

W dniu 3. maja, poświęconym uczczeniu 118. rocznicy Konstytucji 3. Maja, lekcye szkolne skończyły się o godz. 10. rano, by uczennice wzięły udział w pochodzie. Z powodu ulewnego deszczu, pochód nie przyszedł do skutku.

Dnia 7. maja przystąpiły uczennice kl. VIII. do spowiedzi, a nazajutrz do Komunii św. w kościele św. Barbary.

Piśmienny egzamin dojrzałości odbył się w Zakładzie w dniach od 10. do 12. maja włącznie; ustny w dniu 16., 17. i 18. czerwca, pod przewodnictwem członka Rady szkol. kraj., prof. Uniw. Jag., JW. P. Dra Leona Sternbacha.

Dnia 22. maja hospitował lekcye nauki religii komisarz konsystoryalny, Przewielebny ks. Dr. Czesław Wądołny, prałat domowy Jego Świątobliwości, kanonik katedry krakowskiej i przysłuchiwał się egzorcie.

Dnia 11. czerwca przystąpiły uczennice do spowiedzi, a nazajutrz do Komunii św. w kościele św. Barbary.

Dnia 12. czerwca deputacya uczennic klasy VIII. Czubkówna Marya, Jakubowska Anna i Sikorska Zofia, wraz z gospodarzem klasy wzięły udział w uroczystym akcie odsłonięcia w gimnazyum I. w Tarnowie popiersia ś. p. Bronisława Trzaskowskiego, inicjatora i założyciela naszej szkoły.

Dnia 19. czerwca o godz. 8. rano wzięły abiturientki udział w nabożeństwie, odprowadzonym na ich intencję w kościele OO. Reformatorów przez ks. Dra J. Kaczmarczyka, a o godz. 9-tej rozdano im świadectwa. Imieniem Zakładu pożegnał je gospodarz klasy, prof. Karol Stach, w imieniu abiturientek przemawiała Czubkówna Marya.

Dnia 19. czerwca uczennice II. kursu przygotowawczego składały w c. k. IV. gimnazyum egzamin wstępny do klasy V. tutejszego Zakładu, wskutek rozporz. Wys. c. k. Ministerstwa Wyzn. i Ośw. z dnia 23. stycznia 1906. r. l. 47.227.

Rok szkolny zakończono dnia 26. czerwca uroczystem nabożeństwem, odprawionem w kosciele OO. Reformatów, poczem rozdano uczniom świadectwa roczne.

W ciągu roku szkolnego starał się Zakład rozszerzyć zakres wiedzy i pogłębić wiadomości uczenic, udzielone im w szkole, a zarazem choć częściowo przyczynić się do fizycznego wychowania młodzieży. W tym celu przysłuchiwały się uczennice w dniu 20. listopada pod przewodnictwem Grona — wykładowi „Adam Mickiewicz i jego czasy“ illustrowanemu obrazami świetlnymi, który wygłosił dla nich w sali kl. III. Zakładu p. J. A. Bayger, naucz. szk. wydz. ze Lwowa, dnia zaś 15. stycznia w tejże sali utworom poetyckim, wygłoszonym przez p. Dulębę.

Dnia 28. września odbyły uczennice klasy VI. wycieczkę na Wolę Justowską pod kierunkiem gosp. kl. prof. A. Leonharda.

Dnia 22. maja odbyła się wycieczka do Skały Kmity uczenic kl. V. pod przewodnictwem prof. Gutwińskiego, Leśnodorskiego, naucz. Majewskiej, prof. Marcinkowskiego, Służewskiego i Stacha Teodora, a dnia 27. maja uczenic kl. VI. pod kierownictwem prof. J. Pawlicy i Stacha Teodora.

W dniu 3. czerwca poświęconym na wycieczki: spędziły uczennice kursu 2., klasy VI. i VII. cały dzień na świeżem powietrzu, zwiedzając dolinę Mnikowa, Baczyn i las Zwierzyniec ad Krzeszowice, pod opieką prof. Dra L. Boratyńskiego, Gutwińskiego, Lekszyckiego, Leonharda i Waśniowskiego, uczennice zaś 3 klas niższych odbyły wycieczkę półdniową do Skały Kmity, pod opieką Ochmistrzyni, naucz. W. Majewskiej, profesorów: Bielaka, Pawlicy, Stacha J. i Ziemnowicza.

W. P. Józefowi Pacule, koniuszemu w Krzeszowicach, składa Dyrekcyja serdeczne podziękowanie za nader uprzejme udogodnienie uczniom odbycia wycieczki z Krzeszowic do Mnikowa i z powrotem.

Naukę gimnastyki pobierała część uczenic prywatnie w „Sokole“; ze ślizgawki korzystały uczennice wyłącznie pod nadzorem rodziców i opiekunów.

III.

Program nauk.

Nauka jest rozłożona dotąd na I., II. i III. kl., odpowiadające w zupełności I., II. i III. klasie gimnazyów rządowych, i 2 kursy przygotowawcze, wyczerpujące materiał naukowy niższego gimnazjum, oraz na 4 klasy wyższe, odpowiadające w zupełności 4 wyższym klasom gimnazyów męskich.

W przyszłym roku szkolnym otwartą będzie IV. klasa z programem nauki, odpowiadającym ściśle planowi IV. klasy gimnazyów rządowych, a tem samem Zakład stanie się zupełnem ośmioklasowem gimnazjum, równem co do planu nauk jakoteż co do uprawnień gimnazyom rządowym.

A) Przedmioty obowiązkowe.

I. KLASA.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Katechizm.

Język łaciński, 8 godzin tygodniowo. Nauka o formach prawidłowych, połączona z ćwiczeniami w tłumaczeniu z języka łacińskiego na polski i odwrotnie. Przygodna nauka o najważniejszych zasadach składni i stylistyki elementarnej. Uczenie się na pamięć krótkich zdań i dłuższych ustępów treści jednolitej. Ćwiczenia w ustnem używaniu języka łacińskiego.

Wypracowania piśmienne: Ćwiczenia szkolne według potrzeby, domowe dopiero po dostatecznem wyćwiczeniu w szkole, a mianowicie najwyżej co tydzień 1—2 tłumaczeń z j. polskiego na j. łaciński w tak szczupłym zakresie, aby wypracowanie i poprawienie w klasie zabrało tylko $\frac{1}{2}$ godziny czasu. Od listopada co 2 tygodnie jedno zadanie szkolne przez $\frac{1}{2}$ godziny.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. Czytanie wzorów według wypisów. Głównem tej części zadaniem jest: *a)* wyraźne i rozumne czytanie; *b)* ćwiczenie ucznia w gładkiem i poprawnem zdawaniu sprawy z rzeczy poprzednio przeczytanej i dokładnie objaśnionej. Deklamacja. Należyte wygłaszanie z pamięci piękniejszych utworów poetycznych, niekiedy ustępów prozaicznych. Gramatyka. Powtórzenie

znanych już uczniom ze szkoły ludowej wiadomości z zakresu odmiany imienia i czasownika; nauka o zdaniu pojedynczym ze składnią zgody; poznanie ważniejszych znaków pisarskich; pisownia spółgłosek, samogłosek i wielkich liter. — Wypracowania piśmienne 4 na miesiąc. W I. półroczu wyłącznie dyktaty, systematycznie ułożone, a obejmujące ważniejsze zasady i prawa pisowni; w II. półr. naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne, zrazu tylko szkolne, pod koniec roku także domowe.

Język niemiecki, 6 godzin tygodniowo. Czytanie: uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów; zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersja; rozmówki. Gramatyka: znajomość odmian regularnych i zasad składni; ćwiczenia ortograficzne. Co tydzień zadanie szkolne. Tematy: dyktaty, ćwiczenia ortograficzne, zastosowane do potrzeby praktycznej, pisanie z pamięci ustępów memorowanych, retrowersje.

Geografia, 3 godziny tygodniowo. Zasadnicze wyobrażenia geograficzne na podstawie poglądu. Dzielne stanowisko słońca w różnych porach roku ze względu na budynek szkolny i mieszkalny; orientowanie się w okolicy, na mapie i na globie. Opis i objaśnienie stosunków oświetlenia i ciepłoty w kraju rodzinnym w ciągu roku, o ile one bezpośrednio zawisły od długości dnia i wysokości słońca. Główne formy ładu i wody według ich rozmieszczenia na ziemi; położenie najznaczniejszych państw i miast. Stałe ćwiczenia w czytaniu map, próby w rysowaniu najprostszych przedmiotów geograficznych.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo. Arytmetyka; Układ liczb dziesiętkowych. Rzymskie znaki liczb. Cztery główne działania liczbami, mianowanymi i niemianowanymi, całymi i dziesiętnymi. Metryczny układ miar i wag. Nauka o liczbach wielorakich. Podzielność liczb i rozkład na czynniki pierwsze. Wspólna miara i wielokrotność. Elementarna nauka o ułamkach zwyczajnych. — Geometria (w II. półroczu); Zasadnicze pojęcia ilości przestrzennych. Linie proste, koło, kąt, linie równoległe. Najprostsze własności trójkąta. — Ćwiczenia domowe. W każdym okresie konferencyjnym jedno zadanie szkolne.

Historia naturalna, 2 godziny tygodniowo. Zoologia (6 miesięcy); Zwierzęta ssące, ptaki, gady i płazy. — Botanika (4 miesiące): Wiadomości wstępne i opis przedstawicieli rodzin jaskrowatych, krzyżowych, migdałowatych, różowatych, malinowatych, jabłkowatych, ślazowatych, psinkowatych, wargowych, liliowatych i palm, z uwzględnieniem form pokrewnych, zwłaszcza uprawnych, pożytecznych i szkodliwych.

II. KLASA.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Dzieje starego zakonu.

Język łaciński, 8 godzin tygodniowo. Uzupełnienie nauki o formach prawidłowych i nieodmiennych częściach mowy. Najważniejsze formy nieprawidłowe. Acc. i nom. c. infinitivo, part. coniunctum, abl. absolutus, gerundivum, coniug. periphrastica. Składnia najpospolitszych zdań pobocznych i stylistyka elementarna. Ćwiczenia ustne i memorowanie jak w klasie I. Wypracowania piśmienne: Ćwiczenia szkolne i domowe jak w kl. I., co 14 dni zadanie szkolne przez $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ godz.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. Czytanie wzorów według wypisów i deklamacja, jak w klasie I. Gramatyka: powtórzenie i uzupełnienie nauki fleksyi, pisowni i interpunkcyi. Elementarna nauka o zdaniu złożonym. Wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne; zamiast szkolnych w miarę potrzeby także ćwiczenia ortograficzne.

Język niemiecki, 5 godzin tygodniowo. Czytanie: Zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersja; dłuższe rozmówki; uczenie się na pamięć wyrazów, zwrotów i całych ustępów. Gramatyka: powtórzenie odmiany regularnej i głównych zasad składni; poznanie najważniejszych wyjątków fleksyi. Co tydzień wypracowanie piśmienne (z tych co miesiąc jedno domowe). Tematy jak w klasie I.

Historia i geografia, 4 godziny tygodniowo. Historia, 2 godziny tygodniowo: Dzieje starożytne, zwłaszcza Grecyi i Rzymu sposobem biograficznym. Geografia, 2 godziny tygodniowo: Geografia fizyczna i polityczna Azji i Afryki.

Pogląd na oro- i hydrografię Europy. Szczegółowa geografia Europy południowej i zachodniej. Ćwiczenia w rysowaniu prostych szkiców kartograficznych.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo. **Arytmetyka**: Wspólna miara i wspólna wielokrotność. Systematyczna nauka o ułamkach zwyczajnych. Zamiana ułamków zwyczajnych na dziesiętne i odwrotnie. Stosunki i proporcje. Reguła trzech z zastosowaniem proporcji i wnioskowania. Rachunek procentu prostego. **Geometria**: Osie symetrii kątów i linii. Przystawianie trójkątów. Najważniejsze własności koła, czworoboków i wieloboków. Zadania jak w klasie I.

Historia naturalna, 2 godziny tygodniowo. **Zoologia** (6 miesięcy) ryby i reszta typów (bezkłęgowe). **Botanika** (4 miesiące). Powtórzenie wiadomości z klasy I. i zaznajomienie z przedstawicielami rodzin: baldaszkowatych, motylkowatych, złożonych, kotkowatych, traw, storczyków, iglastych, kłodziniastych, paprotników, mszaków i bdel.

III. KLASA.

Religia, 2 godziny tygodniowo. Dzieje nowego Zakonu.

Język łaciński, 6 godzin tygodniowo. **Gramatyka** (2 godz.) Systematyczna nauka o składni zgody, rzędu i przyimków; przygodna nauka o szyku wyrazów, figurach i tropach. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne. **Lektura** (3 godz.) Cornelius Nepos: Miltiades, Themistokles, Cimon, Alcibiades, Tra-sybulus, Epaminondas, Pelopidas. Wypracowania piśmienne: Ćwiczenia szkolne i domowe wedle potrzeby. Zadań szkolnych 6 na półrocze, każde zadanie przez całą godzinę.

Język grecki, 5 godzin tygodniowo. Prawidłowa odmiana imion i czasowników, zakończonych na „ω”. Tłumaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie. Od połowy I. półrocza co miesiąc jedno zadanie szkolne.

Język polski, 3 godziny tygodniowo. **Gramatyka** (1 godz.) Nauka o odmianie czasownika; składnia w obrębie czasownika. Czytanie wzorów według wypisów, połączone z objaśnieniem i zdawaniem sprawy jak w kl. I. i II.; nadto krótkie wiadomości o życiu i pismach cenniejszych pisarzy,

z których dzieł poznano wyjątki. Deklamacya, jak w klasie I. Wypracowania stylistyczne dwa na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. Tematy: Streszczenia przerobionych ustępów treści opowiadającej lub opisowej.

Język niemiecki, 4 godziny tygodniowo. Czytanie ustępów prozaicznych i poetycznych, połączone z objaśnieniem formy i treści. Swobodniejsza reprodukcya ustępów objaśnionych. Uwzględnianie wyrazów i zwrotów, mających podobne znaczenie. Uczenie się na pamięć. Gramatyka. Systematyczna nauka o formach i składni rzędu. Zadania dwa miesięcznie, domowe i szkolne naprzemian. Tematy: Retrowersye, reprodukcye, streszczenia.

Historja i geografia, 3 godziny tygodniowo (naprzemian 1 godz. hist., 1 geogr.) Historja: Wieki średnie. Najważniejsze osobistości i zdarzenia z szczególnem uwzględnieniem dziejów monarchii austriacko-węgierskiej. Geografia: Pominięte w kl. II. kraje Europy zachodniej, środkowej, północnej i wschodniej z wyłączeniem monarchii austriacko-węgierskiej. Geografia Ameryki i Australii z uwzględnieniem stosunków klimatycznych. Rysowanie prostych szkiców kartograficznych.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo (naprzemian 1 godz. arytmetyki, 1 geometrii). Arytmetyka: Cztery główne działania liczbami ogólnemi, całkowitemi i ułamkowemi. W związku z nauką geometrii: podnoszenie do drugiej potęgi i obliczanie drugiego pierwiastka. Liczby niezupełne, skrócone mnożenie i dzielenie. Geometria: Porównywanie, przemiana i podział figur płaskich. Pomiar powierzchni. Twierdzenie Pitagorasa. Podobieństwo figur płaskich. Zadania jak w kl. I.

Nauki przyrodnicze, 2 godziny tygodniowo. W I. półroczu fizyka: Wiadomości wstępne, ciepło, chemia. W II. półroczu mineralogia: Rozpoznanie i opisanie kilkudziesięciu gatunków minerałów ważnych i rozpowszechnionych, z uwzględnieniem wiadomości, nabytych w I. półroczu z fizyki i chemii. Najpospolitsze skały.

KLASA IV.

Religia, 2 godziny tyg. Nauka o obrzędach i religijnych zwyczajach kościoła katolickiego.

Język łaciński, 6 godzin tygodn. Gramatyka (w I. półr. 3, w II. półr. 2 godz. tygodn.) Systematyczna nauka o czasach i trybach, infinitivus, oratio obliqua, participium, ablativus absolutus, gerundium, supinum. Przygodna nauka o właściwościach języka łacińskiego w używaniu imion, przymków i spójników, tudzież o szyku wyrazów, tropach, figurach, prozody i metryce. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (3 godz. tygodn. w I. półr., w II. półr. 2 godz.) Lektura (3 godz. tygodn. w I. półr., w II. 4 godz.) Caesar de bello Gallico (około 3 księgi) i wybór z Ovidiusza Metamorfoz. — Zadań szkolnych 6 w każdym półroczu.

Język grecki, 4 godziny tyg. Odmiana czasowników na „μ“ i czasowników nieprawidłowych na „ω“. Główne zasady składni na podstawie odpowiednich przykładów. Tłómaczenie z j. greckiego na polski i odwrotnie. Zadań szkolnych 5 w każdym półroczu.

Język polski, 3 godziny tyg. Gramatyka (1 godz. tygodn.) Nauka o zdaniu złożonem, okresie i szyku wyrazów; etymologia i głosownia w zarysie z uwzględnieniem historycznego rozwoju języka. Przygodna nauka o wierszu polskim. Czytanie wzorów, jak w kl. III. Deklamacya, jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne dwa na miesiąc; domowe i szkolne naprzemian.

Język niemiecki, 4 godz. Lektura ustępów prozaicznych i poetycznych, połączona ze swobodniejszą reprodukcją jak w kl. III. Memorowanie ustępów, pisanych prozą i wierszem. Gramatyka: Systematyczna nauka o zdaniu; uzupełnienie składni rzędu, pogłębienie nauki o interpunkcyi. Co miesiąc 2 zadania, domowe i szkolne naprzemian. Tematy: Reprodukcyje, retrowersye, opowiadania, opisy i listy.

Historya i geografia, 4 godz. tygodn. Geografia 2 godz. tygodn.: Fizyczna i polityczna geografia monarchii austriacko-węgierskiej z wyłączeniem części statystycznej, a z dokładniejszym uwzględnieniem płodów poszczególnych krajów, jakoteż zatrudnienia, handlu, przemysłu i oświaty ludów. Historia (2 godz. tygodn.) Dzieje nowożytne aż do czasów najnowszych ze szczególnem uwzględnieniem historii monarchii austriacko-węgierskiej.

Matematyka, 3 godziny tygodniowo. Arytmetyka: Równania

oznaczone pierwszego stopnia o jednej i kilku niewiadomych. Równania dwuwyrazowe, drugiego i trzeciego stopnia, mające zastosowanie w rozwiązywaniu zagadnień geometrycznych. Podnoszenie do trzeciej potęgi i obliczanie pierwiastka sześciennego. Stosunki i proporcje. Reguła trzech złożona, reguła podziału. — Geometria: Stereometria. — Zadania jak w kl. I.

Fizyka, 3 godziny tygodniowo. Magnetyzm, elektryczność, mechanika ciał stałych, ciekłych i lotnych, akustyka, optyka; najważniejsze wiadomości z geografii matematycznej i kosmografii.

I. KURS PRZYGOTOWAWCZY.

Religia, 1 godzina tygodniowo. Powtórzenie historii biblijnej, szczególnie nowego zakonu.

Język łaciński, 6 godzin tyg. W I. półroczu: Nauka form regularnych; ważniejsze przyimki i spójniki, najpotrzebniejsze wiadomości ze składni. W II. półroczu: Uzupełnienie nauki form regularnych; ważniejsze nieprawidłowości w zakresie rodzaju deklinacji i konjugacji; najpotrzebniejsze wiadomości ze składni; elementarne wiadomości stylistyczne. Co tydzień zadanie pisemne szkolne przez $\frac{1}{2}$ godziny.

Język grecki, 4 godziny tyg. w II. półroczu. Czytanie, akcent; odmiana rzeczownika, przymiotnika, zaimka i liczebnika.

Od marca począwszy co 2 tygodnie zadanie pisemne szkolne przez $\frac{1}{2}$ godziny.

Język polski, 3 godziny tyg. Gramatyka w 1 godz. tyg.: Powtórzenie nauki o zdaniu pojedynczym ze składnią zgody; systematyczna nauka odmiany imion z przygodną nauką głosowni i etymologii; składnia rzędu. Lektura: Wyraźne i rozumne czytanie; poprawne i gładkie zdawanie sprawy, z rzeczy poprzednio przeczytanych i objaśnionych; uczenie się na pamięć i należyte wygłaszanie najpiękniejszych utworów poetycznych, niekiedy i prozaicznych; krótkie wiadomości o życiu i pismach cenniejszych pisarzy, z których wyjątki są przedmiotem lektury.

Wypracowania stylistyczne: 2 na miesiąc, na przemian domowe i szkolne.

Język niemiecki, 4 godziny tyg. Gramatyka: Systematyczna nauka fleksyi i składnia rzędu ze szczególnem uwzględnieniem użycia przyimków. Lektura: Swobodniejsza reprodukcya czytanych ustępów prozaicznych i poetycznych; uwzględnianie wyrażen i zwrotów podobną myśl wyrażających (synonimów); uczenie się na pamięć. Zadania na przemian szkolne i domowe, 2 na miesiąc. Tematy: retrosyie, reprodukcye ustępów w szkole czytanych, streszczenia.

Język francuski, 2 godziny tyg. Dla bardzo nierównego przygotowania w tym przedmiocie nauki, jakie przynoszą uczniowie, dzieli się je na oddział niższy i wyższy.

Oddział niższy: Nauka czytania; słowa posilkowe avoir i être; odmiana regularna; tłumaczenie i opowiadanie ustępów tłumaczonych; uczenie się na pamięć słów, zwrotów i ustępów z czytanki; pisanie z pamięci memorowanych ustępów. Co tydzień dyktat przez 15 minut, w II. półroczu co 14 dni zadanie szkolne przez $\frac{1}{2}$ godziny.

Oddział wyższy: Czytanie, tłumaczenie, reprodukcya: gramatyka w ogólnych zarysach; uczenie się na pamięć słów, trudniejszych zwrotów i niektórych ustępów z czytanki. Co tydzień dyktat przez 15 minut, co 2 tygodnie zadanie szkolne.

Geografia i historia, 4 godziny tyg. Geografia: Powtórzenie materiału I. klasy gimn., nadto geografia fizyczna i polityczna wszystkich części ziemi z wyjątkiem Europy (godz. 2). Historia: Dzieje starożytne i wieki średnie ze szczególnem uwzględnieniem współczesnej historyi Polski (godz. 2).

Matematyka, 3 godziny tyg. Arytmetyka: Powtórzenie materiału I. i II. klasy gim., t. j.: działanie liczbami niemianowanemi i mianowanemi, prostemi i wielorakiemi, podzielność liczb, wyszukiwanie najw. wsp. dzielnika i najmn. wsp. wielokrotnej, ułamki, stosunki i proporcye, reguła trzech i rachunek procentu. Algebra: Działania liczbami algebraicznemi i wielomiany. Geometrya: O liniach prostych, linii kołowej, kątach, liniach równoległych; trójkąty, przystawanie trójk., własności koła i wielobok.

Historya naturalna, w I. półroczu 3 godziny, w II. półroczu 2 godziny tygodniowo. Zoologia: Ważniejsze ssawce, ptaki, gady, płazy, ryby, owady. Botanika od 1. kwietnia Wiadomości ogólne i najważniejsze rodziny. Mineralogia: 1 godz. tyg. w I. półroczu.

II. KURS PRZYGOTOWAWCZY.

Religia, 1 godzina tyg. Powtórzenie katechizmu i liturgiki.
Język łaciński, 6 godzin tyg. Gramatyka: Powtórzenie i uzupełnienie fleksey; składnia; elementarne wiadomości stylistyczne. Ćwiczenia w tłumaczeniu na język łaciński. Lektura: Pamiętniki Cezara o wojnie Galickiej.

Zadanie szkolne co 2 tygodnie, domowe co 3 tygodnie.

Język grecki, 5 godzin tyg. Fleksya, najważniejsze wiadomości z zakresu składni. Ćwiczenia w tłumaczeniu z języka greckiego na polski i na język grecki.

Język polski, 3 godziny tyg. Gramatyka 1 godz.: Systematyczna nauka konjugacyi z przygodnem uwzględnieniem głosowni i etymologii: składnia w obrębie czasownika; zdanie złożone i okresy; przygodnie o wierszu polskim.

Zadań 6 (3 domowe, 2 szkolne).

Język niemiecki, 4 godziny tyg. Gramatyka 1 godzina (tyg.): Systematyczna nauka o zdaniu i uzupełnienie składni rządu. Lektura: Reprodukcyja, jak na I. kursie; uczenie się na pamięć.

Zadań 8 (4 domowe, 4 szkolne).

Język francuski, 2 godziny tyg. Kurs II. połączony z klasą V. Oddział niższy: Ten sam materiał, co w oddziale wyższym I. kursu.

Oddział wyższy: Uzupełnianie wiadomości gramatycznych. Czytanie z objaśnieniem. Ćwiczenia ustne na podstawie lektury. Retrowersya. Uczenie się na pamięć.

Co 2 tygodnie zadanie, naprzemian domowe i szkolne.

Geografia i historia, 4 godziny tyg. Geografia fizyczna i polityczna Europy ze szczególnem uwzględnieniem monarchii austr.-węg. (2 godz. tyg.). Historia: Dzieje nowożytne ze szczególnem uwzględnieniem historii polskiej (2 godz. tyg.).

Matematyka, 3 godziny tyg. Arytmetyka: Równania pierwszego stopnia o jednej i więcej niewiadomych; podnoszenie do trzeciej potęgi i szukanie trzeciego pierwiastka; reguła trzech złożona, reguła spółki. Geometria: Stereometria.

Historia naturalna, 2 godziny tyg. Fizyka doświadczalna: Pojęcie wstępne, najważniejsze wiadomości z nauki o cieple, magnetyzmu, elektryczności, mechaniki, hydrostatyki, aerostatyki, akustyki, optyki, kosmografii. Chemia w najogólniejszym zarysie.

KLASA V.

Religia, 2 godziny tyg. Katolicka dogmatyka ogólna.

Język łaciński, 6 godzin tyg. Gramatyka (1 godz. tyg.). Powtórzenie i uzupełnienie składni rzędu; ważniejsze właściwości języka łacińskiego. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne na podstawie lektury. Lektura: Livius kl. I. w wyjątkach; XXI. rozdz. 1—15; i Ovidius. Cztery pory wieku; Zgromadzenie bogów, Potop, Deukalion i Pyrrha, Niobe, Dedalus i Ikarus, Filemon i Baucis, Orfeus i Eurydyka; Fasti: Późny zachód Delfina; Trist.: Pożegnanie Rzymu.

Zadań szkolnych 5 w każdym półroczu, ostatnie z nich pod koniec półrocza: tłumaczenie z j. łacińskiego na j. polski.

Język grecki, 5 godzin tyg. Gramatyka (1 godz. tyg.). Powtórzenie fleksyi i uzupełnienie składni rzędu. Ćwiczenia gramatyczne na podstawie lektury. Lektura: Ksenofont, Anab. I. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9; II. 6.; III. 2, 3. Homera Iliada. I. — 4 zadania szkolne na półrocze naprzemian grecko-polskie i polsko greckie.

Język polski, 3 godziny tyg. Czytanie wzorów. Poznanie najważniejszych gatunków prozy i poezji. Wiadomości historyczno-literackie o czytanych pisarzach. W całości czyta się Pana Tadeusza. Uzupełnianie nauki szkolnej czytaniem domowym. — Deklamacja, jak w klasach niższych.

Wypracowania stylistyczne: 7 na półrocze, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki, 4 godziny tyg. Gramatyka: Uzupełnienie wiadomości gramatycznych. Lektura: Czytanie z wypisów

z odpowiedniemi objaśnieniami gramatycznymi, stylistycznymi i estetycznymi. Uczenie się na pamięć celniejszych ustępów. Ćwiczenia w ustnym wyrażaniu myśli na podstawie lektury, nadto ćwiczenia na podstawie poglądu (obrazy, przyroda) i zdarzeń z życia codziennego według uporządkowanego planu. Wypracowania piśmienne co 3 tygodnie, na przemian domowe i szkolne.

Historia i geografia, 3 godziny tyg. Dzieje starożytne przy ciągłym uwzględnianiu geografii.

Matematyka, 4 godziny tyg. Algebra (2 godz. tyg.): 4 działania zasadnicze. Podzielność liczb. Największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotność. Nauka o systemach liczb wogóle, a dziesiętkowym w szczególności. Ułamki zwykłe i dziesiętne. Stosunki i proporcje. Równania pierwszego stopnia o jednej i kilku niewiadomych. Geometria (2 godz. tyg.): Planimetria umiejętnie uzasadniania. — 3 zadania szkolne na półroczu.

Historia naturalna, 2 godziny tyg. W I. półroczu mineralogia: Krystalografia w krótkim zarysie. Systematyczny pogląd na minerały i ich fizyczne, chemiczne i inne pouczające właściwości. Najważniejsze wiadomości z geologii. W II. półroczu botanika: Charakterystyka grup roślinnych, tudzież cechy najważniejszych rzędów na podstawie budowy morfologicznej i anatomicznej postaci typowych; przysposobienie o czynnościach życia roślin.

KLASA VI.

Religia, 2 godziny tyg. Dogmatyka szczegółowa.

Język łaciński, 6 godzin tyg. Lektura: Sallustius. De bello Jugurth, In Catil. I.; Vergilius. Bucol. I.; Georg. Prooem. Laudes Italiae, Laudes vitae rusticae; Aen. I. 1—222; II. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (w 1 godzinę tyg.) na tle lektury, połączone z powtarzaniem i uzupełnianiem składni w obrębie słowa i nauki o właściwościach języka łacińskiego. — Zadania jak w klasie V.

Język grecki, 5 godzin tyg. Lektura: Homera: Iliada ks. VI. X. XVI. i wyjątki z XXIV. Ksenofonta: Obrona Sokratesa, — Herakles na rozstajnej drodze. O wartości przyjaciół. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (1 godz.) na tle le-

ktury, połączone z powtarzaniem i uzupełnianiem składni w obrębie słowa.

Zadania jak w klasie V.

Język polski, 3 godziny tyg. Lektura: Czytanie celniejszych dzieł literatury narodowej od połowy wieku XVI. do końca XVIII. według wypisów. Uzupełniania nauki szkolnej czytaniem domowem. Historia literatury od początku do końca wieku XVIII. Deklamacya, jak w klasie V. Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, przeważnie domowe.

Język niemiecki, 4 godziny tyg. Gramatyka, jak w kl. V. Lektura prozaiczna, jak w kl. V. Poezya epicka i liryczna. Łatwiejsze utwory dramatyczne. Memorowanie, jak w kl. V. Obowiązkowa lektura domowa, jak w kl. V., oprócz tego dłuższe opowiadania i łatwiejsze komedye. Ćwiczenia w ustnem wyrażaniu myśli, jak w kl. V. Poetyka i stylistyka przy sposobności lektury. Podawanie wiadomości literackich w związku z lekturą, opowiadania z życia najwybitniejszych autorów. Wypracowania piśmienne, jak w kl. V., nadto tematy z hist. powsz., literatury staroż., streszczanie scen dramatycznych.

Historya i geografia, 3 godziny tyg. Dzieje Rzymian od Grakchów. Historia średniowieczna w połączeniu z geografią aż do odkrycia Ameryki.

Matematyka, 3 godziny tyg. Algebra: Potęgi, pierwiastki, logarytmy i równania II. stopnia o jednej niewiadomej. Geometrya: Stereometrya, goniomerya i trygonometrya do rozwiązywania trójkątów prostokątnych. Zadania i ćwiczenia domowe, jak w kl. V.

Historya naturalna, 2 godziny tyg. Najpotrzebniejsze wiadomości o budowie ciała ludzkiego i o czynnościach jego organów, z przygodnymi uwagami z zakresu higieny. Gromady zwierząt kręgowych i ważniejsze grupy zwierząt bezkręgowych w postaciach typowych z uwzględnieniem morfologii, anatomii i historii rozwoju; ważniejsze formy paleontologiczne.

KLASA VII.

Religia; 2 godziny tyg. Etyka chrześcijańsko-katolicka.

Język łaciński, 5 godzin tyg. Lektura: Cicero: De imperio Cn. Pompei; Pro Archia poeta; Vergilius: Aeneid. ks. VI. i z VIII. wyjątki. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne (1 godz. tyg.) na tle lektury, połączone z uzupełnieniem nauki o szyku, figurach, tropach i okresach Zadania jak w klasie V.

Język grecki, 4 godziny tyg. Lektura: Demostenes I. mowa Olyntyjska i III. mowa przeciw Filipowi. Homera Odysea ks. I. 1—89, V., VI., VII. Ćwiczenia gramatyczne z przygodnem powtarzaniem i uzupełnianiem nauki o przyimkach, imiosłowach, partykułach i okresach. Zadań w każdym półroczu 3, a mianowicie przekłady z j. greckiego na j. polski. Ćwiczenia w tłumaczeniu z j. polskiego na grecki tylko z konieczności.

Język polski, 3 godziny tyg. Czytanie celniejszych dzieł literatury narodowej w dłuższych wyjątkach według wypisów lub w całości; w 1. półroczu do Mickiewicza (włącznie), w 2. półroczu do Słowackiego (włącznie). Uzupełnianie nauki szkolnej czytaniem domowowem. Historia literatury, (jak w klasie VI.) — do Słowackiego (włącznie) — Deklamacya. — Ćwiczenia ustne, polegające na zdawaniu sprawy z dzieł czytanych z własnej pilności.

Wypracowania stylistyczne: 5 na półrocze, przeważnie domowe.

Język niemiecki, 4 godziny tyg. Lektura. Proza ustępuje zwolna miejsca poezyi: poetyczna lektura obejmuje wybór z zakresu poezyi średniowiecznej (w przekładzie nowoniemieckim), łatwiejsze utwory liryczne i epickie Schillera, Goethego i poetów XIX. stulecia; łatwiejsze dramaty Lessinga, Goethego, Schillera, Grillparzerza. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa z tego samego zakresu, jaki obejmuje lektura szkolna. — Ćwiczenia w ustnem wyrażaniu myśli, jak w klasie V. — Poetyka, stylistyka i wiadomości literackie, jak w klasie VI. — Wypracowania piśmienne co miesiąc jedno na przemian szkolne i domowe. Tematy wolne na podstawie podanej

dyspozycyi, tok myśli czytanych utworów poetycznych, streszczenie scen dramatycznych i całych aktów, charakterystyki osób, z zakresu historii powszechnej i filologii klasycznej. **Historia i geografia**, 3 godziny tyg. Historia nowożytna z uwzględnieniem wewnętrznych dziejów Europy i geografii aż do najnowszych czasów.

Matematyka, 3 godziny tyg. Algebra: Równania drugiego stopnia o jednej i dwu niewiadomych; równania wyższych stopni, dające się sprowadzić na równania kwadratowe; równania przestępne i nieoznaczone pierwszego stopnia. Szeregi. Rachunek procentu składanego i rent. Kombinacje i wzór Newtona. — Geometria: Trygonometria. Zastosowanie algebry do geometrii i analityka płaska. Zadania i ćwiczenia, jak w klasie V.

Fizyka, 3 godziny tyg. Ogólne własności ciał. Mechanika ciał stałych, płynnych i lotnych. Nauka o cieple. Chemia.

Propedeutika filozofii, 2 godziny tyg. Logika elementarna.

KLASA VIII.

Religia, 2 godz. tyg. Historia Kościoła katolickiego.

Język łaciński, 5 godz. tyg. Lektura: Tacitus: Ab excessu divi Augusti I, 1—15, 31—49; II, 41—43, 53—55, 69—83; III, 1—7. Horatius: Carminum I, 1, 3, 7, 9, 10, 14, 22, 24, 37; II, 3, 10, 14, 18, III, 1, 9, 13, 18, 28, 30; IV. 3 i 7. Epodon 9. Satirarum I, Epistularum I, 1. Ćwiczenia gramatystylistyczne (1 godz. tyg.), jak w kl. VII. Zadania jak w l. V.

Język grecki, 5 godz. tyg. Lektura: Plato, Apologia Sokratesa. Sofokles Antygona. Ćwiczenia gramatyczne, jak w kl. VII. Zadania jak w kl. VII.

Język polski, 3 godz. tyg. Czytanie dalszego ciągu cenniejszych dzieł literatury narodowej wieku XIX. w dłuższych wyjątkach według wypisów, niektóre w całości. Uzupełnianie nauki szkolnej czytaniem domowem. Historia literatury wieku XIX.—ciąg dalszy od Krasińskiego do końca. Deklamacja, jak w kl. V. Ćwiczenia ustne, jak w kl. VII. Wypracowania stylistyczne: w I. półroczu 5, przeważnie domowe, w II. półroczu 3, szkolne.

Język niemiecki, 4 godz. tyg. Lektura, jak w kl. VII. Utwory trudniejsze, jak Iphigenie auf Tauris Goethego, Sappho Grillparzera, Wallenstein Schillera, Faust Goethego, dramaty Szekspira w przekładzie niemieckim. Lektura obowiązkowa domowa. Cwiczenia w ustnem mówieniu, jak w kl. VII., nadto wolne wykłady. Wypracowania piśmienne, poetyka, stylistyka i wiadomości literackie, jak w kl. VII.

Historya i geografia, 3 godz. tyg. Historya państwa austro-węg. w zestawieniu z innemi państwami. W II. półroczu statystyka monarchii austro-węg. i powtórzenie historyi starożytnej.

Matematyka, 2 godz. tyg. Powtórzenie materyału 3 klas poprzednich, połączone rozwiązywaniem zagadnień arytmetycznych i geometrycznych. Zadania i ćwiczenia domowe, jak w kl. V.

Fizyka, 3 godz. tyg. Magnetyzm, elektryczność, ruch falowy, akustyka, optyka i zasady astronomii.

Propedeutyka filozofii, 2 godz. tyg. Psychologia empiryczna.

B) Przedmioty nadobowiązkowe.

Historya ojczysta 1 godzina tygodniowo w kl. III. i VI. dzieje Polski do Kazimierza Jagiellończyka (włącznie), w kl. VII. od Aleksandra Jagiellończyka do czasów najnowszych.

Język francuski, 2 godziny tyg. w kl. V. (patrz II. kurs przygotowawczy), w kl. VI. razem z kl. VII.

Oddział niższy: Ten sam materyał, co na oddziale wyższym kursów przygotowawczych (patrz kurs II.).

Oddział wyższy: Lektura szkolna i domowa. Krótki pogląd na dzieje literatury francuskiej na podstawie lektury. Wypracowanie piśmienne 1 na miesiąc.

Rysunki, 2 razy w tygodniu po 2 godziny:

Kurs niższy: Rysunek ornamentu z tablicy.

Kurs wyższy: Rysunek brył plastycznych na podstawie teorii perspektywy i rysunek ornamentu plastycznego.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do I. klasy gimnazjalnej:

1. Religia: Wiadomości, których według teraźniejszego rozkładu nauki nabywają uczennice w szkole 4-klasowej.
2. Język polski: Czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli, opowiadanie treści większymi ustępami, znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego rozszerzonego i rozbiór jego części składowych, poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczennicy z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcyj, piśmienny rozbiór jednego zdania pojedynczego; zdanie to ma być wyjęte z dyktatu.
3. Język niemiecki: Czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków, odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych w stronie czynnej i biernej, odmiana najzwyczajniejszych czasowników mocnych, zasób wyrazów z zakresu pojęć uczennicom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczennicom w języku polskim.
4. Rachunki: Pisanie liczb do miliona włącznie, biegłość w 4 działaniach liczbami całemi, pewność w tabliczce mnożenia, znajomość miar metrycznych.

Od egzaminu ustnego z religii, języka polskiego, niemieckiego i rachunków uwalnia się uczennice, które w świadectwie szkoły ludowej otrzymały cenzurę „dobry“ i takąż notę otrzymały przy piśmiennym egzaminie.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym na I. kurs przygotowawczy:

1. Religia: Znajomość historii biblijnej, katechizmu i głównych rzeczy z liturgiki.
2. Język polski: Czytanie płynne i wyraziste; objaśnienie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość odmian tudzież zdania pojedynczego i złożonego wraz z rozbiorem jego części składowych pod względem składni, zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu.
3. Język niemiecki: Czytanie płynne i zrozumiałe; znajomość odmiany rodzajników, imion i czasowników słabych

i najzwyczajniejszych mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych i dość poprawne wyrażanie się o rzeczach codziennego życia; poprawne napisanie nie zbyt trudnego dyktatu.

4. **Rachunki:** Biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi i ułamkami; zwyczajnymi i dziesiętnymi pewnością w tabliczce mnożenia; stosunki i proporcje z zastosowaniem do potrzeb codziennego życia; znajomość miar i wag metrycznych.

IV.

Tematy wypracowań piśmiennych w r. szk. 1908/9.

A. W języku polskim.

- Klasa V. 1. Poezya a proza — różnice zasadnicze (dom.) 2. Dwór w Soplicowie, na podstawie I. ks. „Pana Tadeusza”. (szk.) 3. Kobieta — bohater. Opis życia i śmierci Grażyny (dom.) 4. Spór o zamek oraz przeszłość jego. Na podstawie przeczytanych dotychczas ksiąg „Pana Tadeusza” (szk.) 5. „I nie zostało mi nic — oprócz Boga, I tam mój cmentarz — a tamtędy droga”. (Uzasadnić prawdę tych słów i wykazać na nich wszystek ból Araba po stracie najdroższych (dom.) 6. Ojczyzna moja, ty jesteś jak zdrowie, Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie, kto cię stracił...” Wykazać całą doniosłość tej prawdy na podstawie czytanych nowel: Szymańskiego „Srul z Lubartowa” i Sienkiewicza „Łatarnik” (szk.) 7. Usprawiedliwienie tytułu „Placówka” w powieści Bolesława Prusa (dom.) 8. Tło historyczne w „Panu Tadeuszu” (szk.) 9. Charakter ludu krakowskiego na podstawie „Wiesława” Brodzińskiego (dom.) 10. „Nie pomogą próżne żale, — Ból swój niebu trzeba zlecić, — A samemu wciąż wytrwale, trzeba naprzód iść i — świecić”. (Adam Asnyk). Rozwinąć i uzasadnić. (szkolne). 11. „Pomimo gorzkich prób, Zawsze ach dobrym bądź! Z miłością drugich sądz, I patrz z nadzieją w grób” (Adam Asnyk). Rozwinąć i uzasadnić (domowe). 12. Pogrzeb Kościuszki (na podstawie wiersza Ujejskiego), (szkolne).

J. Wiśniowski.

Klasa VI. 1. Jaki ideał Polaka nakreślił Rej w „Żywocie człowieka poczciwego”, (dom.) 2. Znaczenie Modrzewskiego w literaturze XVI. w. (szk.) 3. Myśl przewodnia w „Satyrze” Kochanowskiego, (dom.) 4. Wpływ reformacyi na literaturę wieku złotego, (szk.) 5. Aluzye polityczne w „Odprawie posłów greckich”, (dom.) 6. Czem uzasadnia Skarga doskonałość monarchicznej formy rządu? (szk.) 7. Znamiona upadku literatury polskiej w XVII. w., (dom.) 8. Jak pojmował Starowolski reformację obyczajów polskich, (szk.) 9. Która z postaci trylogii Sienkiewicza ma dla mnie najwięcej uroku? (dom.) 10. Zadanie historyi i historyka zawarte w memoryale Neruszewicza, (dom.) 11. Tło obyczajowe w satyrach Krasickiego, (szk.) 12. Objaśnić i uzasadnić słowa Staszycza: upaść może naród wielki, zginać tylko nikczemny, (dom.) 13. Dlaczego nazywamy Kraków sercem Polski, Rzymem północy, (szk.).

P. Jaworek.

Klasa VII. 1. Krasicki a Naruszewicz jako satyrycy, (dom.) 2. Sta- rościna w „Powrocie posła” a „Żona modna” Krasickiego, (szk.) 3. Do wyboru: *a)* Pierwiastek osobisty w balladach i romansach Mickiewicza, *b)* Ziarno do ziarnka, a będzie miarka (Powiastka), (dom.) 4. Charakterystyka Grażyny, (szk.) 5. Rozbiór sonetu „Stepy Akermzańskie”, (szk.) 6. Do wyboru: *a)* Charakterystyka Aldony. *b)* Aldona a Grażyna. *c)* Konrad Wallenrod bohaterem Byronowskim, (dom.) 7. Myśl przewodnia „Ksiąg narodu” Mickiewicza, (szk.) 8. Charakterystyka jednej z postaci „P. Tadeusza”, (dom.).

A. Kurpiel.

Klasa VIII. 1. Roza a Lilla, Charakterystyka porównawcza, (szkol.). 2. Rok 1831. w historyi i literaturze polskiej, (dom.). 3. „Idź i czyń bez wytchnienia”. Wykazać na słowach powyższych idee „Irydyona” i naukę dla synów „ziemi mogił i krzyżów”, (szkoln.). 4. Przyszłość Polski w poezyi naszych trzech wieszczów, (szk.). 5. Uzasadnić słowa Mickiewicza: „Skarga spełnił ideał koanodziei i patryoty”, (szkolne.). 6. Motywy greckie w patryotycznej poezyi ojczystej, Cassandra w „Odprawie posłów”, „Grób Agamemnona” Słowackiego, Ujejskiego „Moraton”, (domowe.).

J. Wiśniowski.

B. W języku niemieckim.

Klasa V. 1. Das Geschlecht des Tantalos, (szk.). 2. Gedankengang in d. Ballade von Schiller „Die Bürgschaft“ (dom.). 3. Der Friedensrichter (Nacherzählung), (szk.). 4. Inhaltsangabe des Gedichtes von Schiller „Der Handschuh“ (dom.). 5. Wie wurden die Mörder des Ibykus entdeckt? (dom.). 6. Die Jugendjahre Schillers (szk.). 7. Eine Postfahrt in Rumänien. (Auf Grund eines Lesestückes), (szk.). 8. Inhaltsangabe der „Ballade“ von Goethe (dom.). 9. Inhaltsangabe der Ballade Schillers „Der Taucher“, (szk.). 10. Die Entwicklungsstufen des Planetensystems. (Auf Grund des Schulunterrichts), (szkol.).

A. Marcinkowski.

Klasa VI. 1. d. Was lockt die Menschen in die Ferne? 2. s. Übersetzung eines Sallust-Abschnittes mit Verwandlung der direkten Rede in die indirekte. 3. d. Wie gelingt es Hünö, den Auftrag Kaiser Karls zu vollführen? 4. s. Was die Jugend vom Alkohol wissen soll (Nach der Schullektüre). 5. d. Eine selbsterfundene Erzählung. 6. s. Hermanns letzter Besuch bei der reichen Kaufmannsfamilie seines Wohnortes. 7. d. Rückblick auf mein bisheriges Leben. 8. sz. Was nimmt das Volk im „Kampf mit dem Drachen“ für den Ritter ein? 9. d. Der Mensch im Kampfe mit der Natur. 10. sz. Der Gang der Handlung in Goethes Hermann u. Dorothea mit Angabe der Wendepunkte. 11. d. Glas ist der Erde Stolz und Glück. 12. sz. Die Vertreter des Soldatenstandes in Lessings „Minna v. Barnhelm“.

S. Leonhard.

Klasa VII. 1. Der Zusammenhang zwischen dem ersten und dem zweiten Teil des Nibelungenliedes (szk.). 2. Schrift und Sprache (dom.). 3. Johanna als Friedensstifterin (Schillers Jungfrau von Orleans) (szk.). 4. Die unterscheidenden Merkmale zwischen dem Mittelalter und der Neuzeit (Auf Grund einer gemeinsamen Besprechung) (dom.). 5. Beschreibung des Krakauer Ringplatzes (szk.). 6. Dichterlos (Nach Schillers Gedichten) (szk.). 7. Die Folgen des dreissigjährigen Krieges auf die Kulturentwicklung Deutschlands (dom.). 8. Goethes und Schillers Entwicklung zum Künstler (dom.). 9. Welche Aufgabe hat „Wallensteins Lager“ in Schillers Drama Wallenstein.

J. Ippoldt.

- Klasa VIII. 1. Bericht über die Ferienlektüre (dom.). 2. Gedankengang in Schillers Gedicht „Das Eleusische Fest“ (szk.). 3. Mein Lieblingsgedicht in der polnischen Dichtung (szk.). 4. Wechselbeziehungen zwischen Polen und Schweden (dom.). 5. Andrei im Demetrius (szk.). 6. Gedankengang in Hamlets Monolog (szk.). *A. Stylo.*
7. Gedankengang des ersten Chorliedes in Schillers „Braut von Messina“ (szk.). 8. „Denn das Meer ist der Raum der Hoffnung und der Zufälle launisch Reich“ (dom.). 9. Charakteristik einer beliebigen Gestalt aus Schillers „Braut von Messina“ (szk.). *Dr. J. Kreiner.*

C. Przy egzaminie dojrzałości.

- 1) Z języka łacińskiego:

Przetłómaczyć na język polski tekst, wyjęty z Tacyty, Ab excessu divi Augusti l. II. c. 39 et 40.

- 2) Z języka greckiego:

Przetłómaczyć na język polski tekst, wyjęty z Sofoklesa, Elektra, 1126 – 1157.

- 3) Z języka polskiego trzy tematy do wyboru:

- a) Najpiękniejsza kobieca postać Słowackiego. (Dowolny wybór i uzasadnienie).
- b) Królowa Jadwiga i jej zasługi dla państwa polskiego.
- c) Piękno w przyrodzie.

V.

Stan zbiorów naukowych.

1. Biblioteka polska.

Biblioteka polska dla uczenic liczy dzieł 596 w 761 tomach.

W r. b. przybyło 90 dzieł w 98 tomach. Większą część zakupiono z datków miesięcznych, składanych w tym celu przez uczenie, reszta pochodzi z darów:

Anczyc: Duch puszczy, Perły; Andersen: Opowieści (dar); Beecher-Stowe: Chata wuja Toma (dar); Bliziński: Barbaryzmy i dziwolagi językowe (dar); Boratyński: Stefan Batory, Hanza i powstanie Nederlandów, Don Livio Odescalchi kandydatem do Korony polskiej, Stefan Batory i plan ligi przeciw

Turkom, Studya nad nuncyaturą polską Bologuettego, Przyczynek do dziejów pierwszych stosunków handlowych Gdańska z Włochami, a w szczególności z Wenecją (dar); Bukowiecka: Rok życia; Byron: Manfred (dar); Chrzászczewska: Dar; Cooper: Mieszkaniec puszczy, Poszukiwacz barci; Defoë: Robinson Kruzoe; Doyle: Conan, Czerwonym szlakiem (dar); Flach: Byron; Fredro: Zemsta (dar); Gennevraye: Ulicznik; Górnicki: Dworzanin; Göthe: Ifigenia w Taurydzie (przeł. Kasprowicz), Ifigenia na Taurydzie (przeł. Parylak) dar; Hello: Człowiek, Z życia i ze sztuki; Hoffman: Ciężka próba, Plebania, Przemysłnik; Jeleńska: Bociany; Kallenbach: Zygmunt Krasiński; Kasprowicz: U trumny wieszczka (dar); Kipling: Ankus królewski; Konopnicka: Szkice, W domu i w świecie; P. Kraków: Pamiętniki młodej sieroty; Kraszewski: Mozaika; Kuliczkowski: Zarys dziejów literatury polskiej (dar); Łoziński: Pisma humorystyczne, Zakłęty dwór (dar), Życie polskie w dawnych wiekach; Małecki: Wybór mów staropolskich; Marrené: Kazio; Mazanowski: Charakterystyki literackie (dar); Mickiewicz: Sonety, Ballady, Romance, Grażyna (dar); Młodnicka: Stare baśnie; Molière: Sawantki, Świętoszek; Morawska: Wilcze gniazdo, Złota ostroga; Morawski: Dworzec mojego dziadka, Wizyta w sąsiedztwo, Na przełomie; Orsza: Z życia królowej Jadwigi; Pełowski: Wódz legionistów (dar); Pol: Mohort, Pieśni Janusza (dar); Porawska: Jędynaczka (dar), Polne różyczki; Prażmowska: Serce; Przyborowski: Przygody Adamka, Bitwa pod Raszynem; Rey: Żywot człowieka pocziwego; Romanowska H.: Nad Michiganem (dar); Schmid Róża z Tannenbergu; Selmer: Dzieciństwo mateczki; Siemieński: Wieczory pod lipą; Sienkiewicz: Krzyżacy; Słowacki: Dzieła, Lilla Weneda; Sten: Dusze współczesne; Suderman: Kuma troska; Świerzyński: Obrazy z naszej przeszłości (dar); Swift: Podróże Guliwera; Szymański: Szkice; Teresa-Jadwiga: Podarunek wujaszka, Pogrzeb ostatniego Jagiellona, Różne ścieżki, Wolna elekcyja, Z obcych dziejów; Umiński: Młody jeniec indyjski, Podróż bez pieniędzy, Zwycięzcy Oceanu; Urbanowska: Ałlanto; Wagner: Młodzież; Warnka: Na skrzydłach fantazyi, Przy domowym ognisku; Wójcicka: Mój dobroczyńca; Zaleska: Odgłosy gór i dolin,

Przygody młodego podróżnika w Tatrach; Zipper: Mitologia Greków i Rzymian.

Do powiększenia biblioteki przyczyniły się następujące osoby: Ś. p. Pelagia Jarosławowa Dąbrowska, prof. Ludwik Boratyński, Marya Szleszakówna, ucz. kl. II., Marya Nowakówna, ucz. kl. III. i Irena Gadulska, ucz. kl. V.

2. Biblioteka niemiecka.

dla uczenic liczy 79 dzieł w 90 tomach.

Udział uczenic i ruch książek w bibliotece w r. 1908/9.

Klasa Kurs ()	Liczba uczenic wypożyczających	Liczba wypoż. książek
I.	26	286
II.	39	685
III.	43	572
(II.)	28	217
V.	29	338
VI.	24	255
VII.	22	265
VIII.	17	211
Razem	228	2829

Stan funduszu na bibliotekę uczenic.

Pozostałość z roku szkolnego 1907/8	26 K 70 h
Ze składek uczenic wpłynęło	268 „ 73 „
Reszta ze składki na papier do egz. dojrz.	2 „ 06 „
Dochód razem	307 K 19 h

Wydatki: Kupno książek	200 K 39 h
Introligator	66 „ 35 „
Wydatki razem	266 K 74 h

Pozostaje na rok szk. 1909/10 na książeczce Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu Nr. 7912 40 K 75 h

3. Biblioteka podręczna dla nauczycieli

zawiera wydania klasyków łacińskich i greckich, oraz podręczniki szkolne w liczbie 107 dzieł, tomów 109; w b. r. szk. zakupiono tomów 9, zaś 2 otrzymano w darze od dyr. J. Dorozińskiego.

4. Przybory do illustrowania klasyków starożytnych.

Zbiór składa się z 7 nrów obejmujących 21 sztuk.

5. Przybory do nauki geografii i historii.

Zbiór obejmuje: globus i 30 map ściennych.

Zakupiono w b. r. 2 mapy ścienne, a mianowicie: K. Bamberg, Schulwandkarte von S.-Amerika i von Europa.

6. Gabinet nauk przyrodniczych.

A. Zoologia.

Dział ten zawiera:

Szkieletów	4; razem	4	
Czaszek	4; "	4	
Ssaków wypchanych 5; w formal.	1; "	6	
Ptaków " 9; "	0; "	9	
Gadów " 0; "	6; "	6	
Płazów " 0; "	3; "	3	
Ryb " 3; "	5; "	8	
Jaj rybich suchych 3; "	0; "	3	
Owadów suchych wszystkich rzędów ga- biletok ściennych	4; "	4	
Jaj owadzich suchych 1; w formal.	0; "	1	
Wijów suchych	0; "	3; "	3
Pajęczaków suchych 0; "	2; "	2	
Skorupiaków " 3; "	2; "	5	
Robaków " 0; "	2; "	2	
Mięczaków " 18; "	3; "	21	
Ośłonnic " 0; "	2; "	2	
Szkarłupni " 6; "	1; "	7	
Jamochłonów " 8; "	0; "	8	
Preparatów anatomicznych	5; "	5	
Gniazd ptasich z jajami		1	
Naskórek zaskrońca		2	
Tablic ściennych		31	

W b. r. szkolnym przybyło przez zakupno: nietoperz (wypch.) i 3 tablice anat. zool. Pfurtschellera.

B. Botanika.

Modele	2
Tablice: roślin jawnokwiatowych	18
„ skrytokwiatowych	3
Okazy naturalne: glonów morskich gatunków	3
„ śluzowców gatunków	6
„ grzybów „	4
„ przekrojów pni „	2
„ kwiatostanów rośl. dwuliśc.	1
„ kielkowanie	1
„ pasorzytów dwuliśc.	3
„ symbiozy dwuliśc. z bakteriami	2
„ korek z <i>Quercus suber</i>	1
„ owoców	5
Zielniki	3

W r. b. przybyło: *Quercus* (kielkowanie w formalinie, dar prof. R. Gutwińskiego).

C. Mineralogia i geologia:

Modele krystaliczne duże	6
Okazy: Pierwiastków	8
„ Siarczków	14
„ Tlenków	66
„ Solowców	29
„ Tlenkowców	105
„ Organolitów	41
„ Skał	30

W b. r. przybyło: 6 okazów soli ze Stassfurtu (dar star. rad. górn. p. Ant. Gerżabka); 1 okaz kalcytu z Olkusza (dar St. Fedorowicza, ucz. V kl. gimn. IV).

7. Gabinet fizyczny

składa się z 75 numerów, obejmujących sztuk 325.

W r. b. zakupiono: piszczałkę Galtona, telegraf Morsego, przyrząd do okazania ciśnienia na dno, libelę, miarę metryczną, miarę objętościową szklaną, spektroskop do patrzenia wprost, wirownicę i do niej: 2 obręcze koliste, przyrząd do mierzenia siły odśrodkowej, przyrząd z dwiema nierównymi kulkami, naczynie

szklane dwuramienne, przyrząd do wahadła Foucaulta, półkole z rowkiem oraz bryły drewniane.

8. Przybory do nauki rysunków

składają się z 3 podstaw drewnianych na modele, 19 modeli gipsowych ornamentów i 6 dużych modeli brył.

Do nauki śpiewu.

Fortepian.

Wszystkim P. T. Ofiarodawcom, którzy tak chętnie przyczynili się do pomnożenia zbiorów Zakładu, składa Dyrekcya niniejszem wyrazy szczerzej wdzięczności i podziękowania.

VI.

Pomoc koleżańska.

a) Biblioteka.

Biblioteka pomocy koleżańskiej liczy 76 książek.

W r. b. zakupiono 34 książek, 1 otrzymano w darze od prof. R. Gutwińskiego.

b) Stan funduszu.

Przychód :

Pozostałość z roku szkol. 1907/8	101 K 08 h
Odsetki z 31/XII, 30/VI i 31/XII	7 " 62 "
" z taks maturycznych ubieg. roku szkol.	8 " 78 "
Od grona nauczycielskiego	400 " 44 "
Przy wpisach uczenic złożyli WW. PP.:	
Dr. Andrzej Chramiec	10 " — "
Ślaska Gabryela	6 " — "
Dr. Wilhelm Dadlez, Feillowa, Hans, Hruby Karol, Stefanowa Jentysowa, Marczyński Roman, po 5 K	30 " — "
Ader Józef, Hermanowa Hirszowa, Josefsthall Bernard, Skwirczyńska, po 4 K	16 " — "
Hermanowa Riegelhauptowa, Nowak Adolf po 3 K	6 " — "

Bobrzecki Bartłomiej, Cyprian Emil, Grobler Alojzy, Dr. Jan Jakubowski, Kapelner Marek, Władysławowa Nieciowa, Peiperowa, Stanisła- wowa Ponikłowa, Augustowa Porębska po 2 K	18 " — "
Feliksowa Fromowiczowa, Dr. E. Grażyński, Hermanowa Kriegerowa, Morawetz Stanisław, Ryszkowska Rozalia, Stocki-Sosnowski Kazi- mierz, Szul Ludwik po 1 K	7 " — "
Od JW. Amelii hr. Morstinowej	15 " — "
Od Ks. Dr. Bystrzowskiego (niepobr. taksa mat.)	3 " 05 "
Reszta z taksy egzaminacyjnej Róży Szulówny	16 " 02 "
Razem	644 K 99 h

Rozchód :

Na podręczniki szkolne dla uczenic	68 K 13 h
Oprawa książek	— " 50 "
Na opłatę szkolną 6 uczenicom	550 " — "
Razem	618 K 63 h

Pozostaje na r. szk. 1909/10 na książeczce Banku galic. dla handlu i przemysłu Nr. 5492 26 K 36 h

Szlachetnym ofiarodawcom składa Dyrekcyja w imieniu niezamożnych uczenic najserdeczniejsze podziękowanie.

VII.

Czytelnia uczenic.

W drugim roku swego istnienia pozostawała czytelnia pod kuratoryą prof. J. Wiśniewskiego, a zarząd sprawowały uczenice kl. VIII: Zbyszewska Wanda, Olesiówna Marya, Schreyerówna Elżbieta; kl. VII: Nowakówna Janina, Ruxerówna Mieczysława, Bąkowska Marya, oraz uczenice kl. VI: Szulówna Róża i Langerówna Zofia do końca grudnia 1908. r. Od Now. Roku zaś spoczywał zarząd w rękach uczenic kl. VII: Kuźmichówny Stefanii, Celińskiej Kazimiery, Mieszkowskiej Janiny, Ruxerówny Mieczysławy i uczenic kl. V: Hornung-Kaczurbiński i Jaroniówny Heleny. Uczenice klas V—VIII i 2 kursu przyg. zgromadzały się 2 razy w tygodniu (wtorki i soboty) od 3—5 w sali kl. III, spę-

dzając czas na czytaniu pism peryodycznych i książek zgromadzonych w bibliotece czytelni — pod stałym, kolejnym nadzorem 12 członków grona, którzy chętnie podjęli się i tego obowiązku.

Liczba uczenic, zajętych w Czytelni, wahała się w pojedynczych dniach między 3 a 45 tak, że średnio przypada 17 uczenic na dzień jeden, zaś udział pojedyn. klas da się określić stosunkiem $49:114:150:152:288 = 2$ kurs.: VII:VI:VIII:V.

Jakkolwiek frekwencja Czytelni zwiększyła się w b. r. szk., to ilość odczytów nieproporcjonalnie zmalała, redukując się do 3, a mianowicie: uczenica kl. VIII Z b y s z e w s k a Jadwiga, wygłosiła odczyt „Messyanizm w literaturze polskiej, uczenica klasy VI Szul ó w n a Róża „O Słowackim, i uczenica klasy V H o r n u n g - K a c z u r b i a n k a Marya „O Panu Tadeuszu“. Odczytom przewodniczyli prof. J a w o r e k i J. W i ś n i o w s k i, kierując dyskusyą, jaka rozwinęła się w formie bardzo ożywionej po odczycie pierwszym. Brały w niej udział oprócz prelegentki Olesiówna (VIII), Szul ó w n a (VI) i prof. J a w o r e k, który oceną odczytu i dopełnieniem go zamknął dyskusyę.

Czytelnia prenumerowała: Bibliotekę warszawską, Książkę (miesięcznik poświęcony krytyce i bibliografii polskiej), Tygodnik ilustrowany, Znicz.

Biblioteka Czytelni wzrosła o 32 dzieł tak, że z końcem roku posiada dzieł 60 (w 89 tomach) treści: beletrystycznej, historycznej, filozoficznej bądź literackiej.

VIII.

Statystyka uczenic.

1. Liczba uczenic:	Klasa		Kurs przygot.		Klasa				Razem
	I.	II.	1.	2.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Z końc. roku szk. 1907/8 było uczenic:									
a) publicznych:									
α) zwyczajnych . . .	39	29	27	24	22	19	18	30	208
β) nadzwyczajnych . .	—	—	1	2	3	3	2	—	11
b) prywatnych	1	1	—	4	—	—	—	—	6
Razem	40	30	28	30	25	22	20	30	225
Na pocz. roku szk. 1908/9 przyjęto:	Klasa		Kurs przyg.		Klasa				Razem
	I.	II.	III.	2.	V.	VI.	VII.	VIII.	
a) publicznych:									
α) zwyczajnych . . .	26	37	28	27	26	22	17	20	203
β) nadzwyczajnych . .	—	—	17	1	5	1	4	—	28
b) prywatnych	—	4	2	—	1	—	—	—	7
W ciągu roku wstąpiło . .	2	2	1	2	1	1	3	1	13
Wogóle przyj. w r. 1908/9	28	43	48	30	33	24	24	21	251
I. z innych zakładów . .	28	3	18	1	7	1	5	2	65
II. z tutejszego zakładu .	—	40	30	29	26	23	19	19	186
Razem	28	43	48	30	33	24	24	21	251
W ciągu roku wystąpiło	2	1	1	1	1	2	1	—	9
Z końc. roku szk. 1908/9 było zatem	26	42	47	29	32	22	23	21	242
Miedzy niemi było:									
a) uczenic publicznych:									
α) zwyczajnych . . .	26	38	45	27	28	22	17	21	224
β) nadzwyczajnych . .	—	—	—	2	3	—	6	—	11
b) prywatnych	—	4	2	—	1	—	—	—	6
2. Według miejsca urodzenia:									
Z Krakowa	9	13 ³	19 ²	12	12	9	4	9	87 ⁵
„ W. Ks. Krakowskiego	—	2	—	—	1	1	1	—	5
„ Galicyi	15	20	22	14	14	10	14	7	116
„ Królestwa Polskiego .	—	1 ¹	3	1	3 ¹	—	2	2	12 ²
Do przeniesienia . . .	24	36 ⁴	44 ²	27	30 ¹	20	21	18	220 ⁷

	Klasa			Kurs przyg.	K l a s a				Razem
	I.	II.	III.		V.	VI.	VII.	VIII.	
Z przeniesienia . . .	24	36 ⁴	44 ²	27	30 ¹	20	21	18	220 ⁷
Z Ks. Poznańskiego . . .	—	—	—	1	—	—	1	—	2
„ Śląska austriackiego . . .	1	—	—	—	—	—	—	1	2
„ Austrii Dolnej	—	1	—	—	—	—	—	—	1
„ Styrii	—	—	—	—	—	—	—	1	1
„ Bośni	1	1	—	—	—	1	—	—	3
„ Węgier	—	—	1	—	—	—	—	1	2
„ Rosyi	—	—	—	1	—	—	1	—	2
„ Francyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Turcyi	—	—	—	—	1	—	—	—	1
„ Ameryki	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Razem . . .	26	38 ⁴	45 ²	29	31 ¹	22	23	21	235 ⁷
3. Według miejsca pobytu rodziców było:									
a) miejscowych	18	34 ²	38 ²	23	23	18	19	16	180 ⁴
b) zamiejscowych	8	4 ²	7	6	8 ¹	4	4	5	46 ³
Razem . . .	26	38 ³	45 ²	29	31 ¹	22	23	21	235 ⁷
4. Według stanu rodziców było:									
Córek urzęd. państw. i prof.	10	15 ¹	14	11	5	10	4	8	77
„ „ autonom.	—	2	1	1	1	—	2	—	7
„ „ prywatnych	2	9	6	4	4	7	4	8	32
„ wojskowych	—	2	—	—	—	—	1	—	3
„ adwok. i notar.	2	1	2	2	4	2	3	1	17
„ lekarzy	2	2	6 ¹	1	2	1	1	3	18 ¹
„ aptekarzy	2	2	1	1	—	1	—	—	7
„ właścicieli dóbr	—	0 ¹	2	1	3 ¹	—	1	1	8 ²
„ dzierżawc. dóbr	—	—	1	—	—	1	—	—	2
„ artystów i przem.	—	—	1	1	—	1	2	1	6
„ literatów	—	—	—	—	1	—	—	—	1
„ nauczycieli lud.	2	2	1	2	2	2	—	—	11
„ bankierów	—	0 ¹	1	—	—	—	—	—	1 ¹
„ kupców	2	1	2 ¹	1	3	1	3	2	15 ¹
„ rzemieślników	—	1	2	2	1	2	—	—	8
„ sług państwowych	1	1	2	2	1	2	—	—	9
„ oficjal. prywatn.	2	—	1	—	1	—	—	—	4
„ wdów (bez okr. st.)	1	0 ¹	2	—	2	—	—	—	5 ¹
„ emer. (bez okr. st.)	—	—	—	—	1	—	—	—	1

5. Według języka ojczystego było:	Klasa			Kurs przyg.	Klasa				Razem
	I.	II.	III.		V.	VI.	VII.	VIII.	
Polek	26	38 ⁴	45 ²	29	31 ¹	22	23	21	235 ⁷
6. Według wyznania religijnego było:									
Rzymsko-katolickiego . .	23	34 ³	37	24	26 ¹	19	17	21	201 ⁴
Grecko-katolickiego . .	—	1	—	—	—	1	—	—	2
Ewangelickiego	1	—	—	—	1	1	—	—	3
Mojżeszowego	2	3 ¹	8 ²	5	4	1	6	—	29 ³
Razem	26	38 ⁴	45 ²	29	31 ¹	22	23	21	235 ⁷
7. Wiek uczeń:									
Z końcem roku szk. 1908/9 było uczeń mających ukończonych:									
Lat 10	5	—	—	—	—	—	—	—	5
" 11	12	3 ²	—	—	—	—	—	—	15 ²
" 12	7	13 ²	1 ¹	—	—	—	—	—	21 ³
" 13	2	18	3 ¹	—	—	—	—	—	23 ¹
" 14	—	4	23	10	—	—	—	—	37
" 15	—	—	17	9	3 ¹	—	—	—	29 ¹
" 16	—	—	1	6	14	1	1	—	23
" 17	—	—	—	3	7	16	4	—	30
" 18	—	—	—	1	6	5	13	2	27
" 19	—	—	—	—	1	—	2	14	17
" 20	—	—	—	—	—	—	—	5	5
" 21	—	—	—	—	—	—	2	—	2
" 22	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Razem	26	38 ⁴	45 ²	29	31 ¹	22	23	21	235 ⁷
8. Klasyfikacya uczeń:									
a) Z końcem r. szk. 1908/9 było do klasy następnej:									
Chlubnie uzdolnionych .	11	17 ²	20 ¹	7	12 ¹	10	10	10	97 ⁴
Uzdolnionych	15	19 ²	21 ¹	21	19	10	11	11	128 ³
Na ogół uzdolnionych .	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Nieuzdolnionych . . .	—	—	1	—	—	1	1	—	3
Do egz. popr. przeznac.	—	2	—	—	—	1	1	—	3
" " uzupełniającego	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Nie klasyfikowano . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	26	38 ⁴	45 ²	29	31 ¹	22	23	21	235 ⁷

	Klasa		Kurs przygot.		K l a s a				Razem
	I.	II.	1.	2.	V.	VI.	VII.	VIII.	
b) Uzupełnienie klasyfikacji za rok szkolny 1907/8:									
Do egz. popr. przeznacz.	1	—	1	—	1	2	1	—	6
Egzamin popr. złożyło .	1	—	1	—	1	2	1	—	6
" " nie złożyło	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Do egz. popr. nie zgłos. się	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Ostateczny wynik klasyfikacji za rok szkolny 1907/8:									
Stopień celujący otrzym.	18 ¹	13 ¹	13	12 ³	11	11	11	9	98 ⁵
" I. "	20	16	15	14 ¹	14	11	9	21	120 ¹
" II. "	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" III. "	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nie klasyfikowano . . .	1	1	—	3	1	1	—	—	7
Razem . .	40 ¹	30 ¹	28	29 ⁴	26	23	20	30	226 ⁶
9. Uczęszczanie na naukę przedmiotów nadobowiązkowych:	Klasa		Kurs przyg.		K l a s a				Razem
	I.	II.	III.	2.	V.	VI.	VII.	VIII.	
1. Historia ojczyzna . .	—	—	45	—	—	22	23	—	90
2. Język francuski . . .	—	—	17	29	11	17	—	—	74
3. Rysunki	10	9	6	2	6	3	2	—	38

IX.

Klasyfikacya uczenic za rok szkolny 1908/9.

KLASA I.

Chlubnie uzdolnione:

Bobrzecka Marya	Dobrowolska Wanda
Buliczówna Irena	Fromowiczówna Marya
Czubkówna Jadwiga	Jastrzębska Michalina
Dobrzańska Marya	Kucharska Otylia
Dutkiewiczówna Janina	Słaninówna Barbara
Zachówna Helena	

Uzdolnione:

Bartikówna Zofia	Kuszepeńska Zofia
Bidzińska Janina	Marcinkowska Antonina
Dudkówna Eleonora	Mroczkowska Zofia
Dydejczykówna Bronisława	Paculówna Marya
Hoeflichówna Zofia	Reichenberg Zofia
Kriegerówna Jadwiga	Skowrońska Marya
Królikowska Irena	Sopińska Bronisława
Zajączkowska Jadwiga.	

KLASA II.

Chlubnie uzdolnione:

Amirowiczówna Irena	Kublińska Janina
Cyżanka Jadwiga	Kucharska Zofia
Epsteinówna Leontyna (prywatnie)	Kuczyńska Zofia
Hamerlakówna Bronisława	Łapińska Zofia
Kapellnerówna Izabella	Marusińska Marya
Kisielevska Zofia	Morawetzówna Marya
Kublińska Jadwiga	Piotrowska Zofia

Różycka Marya
Ślaska Gabryela (pryw.)

Zavřelówna Stanisława.

Uhmówna Bronisława
Ungerówna Irma

Uzdolnione:

Baranówna Marya
Bilińska Marya
Bocheńska Janina
Chodzicka Marya
Chowańcówna Stanisława
Ciastoniówna Anna
Dębska Helena
Getterówna Zofia (pryw.)
Hansówna Stanisława
Herliczkówna Marya

Langmannówna Marya (pryw.)
Kellemówna Wanda
Kubatówna Marya
Łapińska Stefania
Rakiszówna Helena
Reindlówna Irena
Rychlówna Janina
Ryszkowska Irena
Skrocka Kazimiera
Skrzyszowska Janina

Tabaczyńska Olga.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczennice.

KLASA III.

Chlubnie uzdolnione:

Baszkopfówna Helena
Chorabikówna Michalina
Chowańcówna Marya
Gutwińska Helena
Hirschówna Wanda
Jakubowska Jadwiga
Jerôme Zofia
Katyńska Irena
Merdingerówna Helena
Morgenbesserówna Anna

Nowakówna Marya
Nowińska Marya
Offnerówna Ela
Pawłowska Leonia
Pfauówna Elżbieta
Stieglitzówna Rachela
Szalewska Stefania
Tetmajerówna Klementyna ✓
Tokarska Janina
Węglarzówna Zofia

Wachtlówna Ada (pryw.)

Uzdolnione:

Bartikówna Janina
Bogucka Michalina
Bojarska Zofia
Broniowska Aniela

Dettloffówna Anna
Dobrowolska Marya
Dobrzańska Leonia
Drobnerówna Leontyna

Drożdzikowska Helena
Dydejczykówna Zofia
Hellerówna Eleonora
Hrubyówna Henryka
Kellerówna Marya
Klugerówna Jadwiga
Królikowska Janina

Kwiecińska Marya
Kwiecińska Wanda
Michalikówna Zofia
Mroczkowska Anna
Murdzieńska Bronisława
Sędzimirówna Julia
Wachtłówna Janina (pryw.)

Na ogół uzdolnione:

Świątkówna Zofia | Woźniakówna Zofia.

1 nieuzdolniona, 1 przezn. do egzaminu uzupełn.

KURS II PRZYGOTOWAWCZY.

Chlubnie uzdolnione:

Czarnkówna Irena
Jentysówna Janina
Jugendfeinówna Marya

Kuźmiczówna Irena
Lebenheimówna Ludwika
Piccardówna Wanda (nadm.)

Sypniewska Barbara.

Uzdolnione:

Aderówna Irena
Bardlówna Janina
Cyprianówna Paulina
Czeżowska Eugenia
Dadlezówna Janina
Groblerówna Stefania
Konicówna Stefania (nadm.)
Krzanowska Zofia
Niklasówna Marya
Potocka Bronisława

Prażmowska Apolonia
Różycka Janina
Siemionówna Helena
Steinerówna Marta
Studencka Janina
Szymakowska Zofia
Tatarówna Władysława
Trzeciecka Marya
Ullmanówna Zofia
Wnorowska Helena

Wołoszynowska Zofia.

Do egzaminu uzupełniającego przeznaczono 1 uczenicę.

KLASA V.

Chlubnie uzdolnione:

Fromowiczówna Henryka
Grażyńska Anna

Hornung-Kaczurbińska Marya
Jaroniówna Helena

Krengłówna Gizela
Kriegerówna Wanda (nadm.)
Kurpielówna Irena
Kuźmiczówna Janina

Morstinówna hr. M. (nadm. pr.)
Obmińska Helena
Piórkówna Celina
Stocka-Sosnowska W. (nadm.)

Szaynowska Stanisława.

Uzdolnione:

Bandurówna Helena
Bojarska Aniela
Gadulska Irena
Gajewska Wanda
Grafczyńska Irena (nadm.)
Grzybowska Zenobia
Hanusiakówna Genowefa
Hellerówna Stefania
Jakubowska Wanda

Kellemówna Stefania
Kovátsówna Jadwiga
Kubatówna Helena
Kusibówna Marya
Lehrówna Zofia
Mikołajska Jadwiga
Ruxerówna Ida
Rynarzewska Marya
Weiglówna Władysława

Zyzakówna Franciszka.

KLASA VI.

Chlubnie uzdolnione:

Bartikówna Alina
Bocheńska Marya
Czubkówna Zofia
Kurkówna Alicya
Langerówna Zofia

Nieciówna Wanda
Ponikłówna-Czystohorska A.
Schiffmanówna Ewa
Szulówna Róża
Wachholzówna Józefa.

Uzdolnione:

Chmurska Jadwiga
Dadleżówna Helena
Jaklińska Zofia
Münnichówna Marya
Nowakówna Hildegarda

Piątkowska Anna
Pstruszyńska Eugenia
Spadalikówna Stefania
Spiechowiczówna Janina
Stokłosińska Zofia.

Do egz. poprawczego przeznaczono 1 uczenicę i 1 uznano
za nieuzdolnioną.

KLASA VII.

Chlubnie uzdolnione:

Bąkowska Marya	Kuźmichówna Stefania
Drobniakówna Apolonia	Ruxerówna Mieczysława
Gąsiorowska Zofia (nadzw.)	Tłumakówna Klara
Goldgartówna Dela (nadzw.)	Ungerówna Marta
Grafczyńska Melania	Josefsthallowna Marya (nadzw.)

Uzdolnione:

Celińska Kazimiera (nadzw.)	Kriegerówna Kamila (nadzw.)
Dydejczykówna Kazimiera	Malczewska Julia
Gerzabkówna Olga	Mieszkowska Janina
Gutwińska Irena	Piccardówna Janina
Hubłówna Romualda	Riegelhauptówna Helena
Sędzimirówna Seweryna.	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1 uczenicę,
a 1 uznano za nieuzdolnioną.

KLASA VIII.

Ukończyły klasę z postępem chlubnym:

Czarnkówna Aldona	Przybylska Zofia
Czubkówna Marya	Schabbusówna Władysława
Jakubowska Anna	Schreyerówna Elżbieta
Petelenzówna Zofia	Szarłowska Helena
Ponikłówna Aleksandra	Zbyszewska Jadwiga Wanda.

Ukończyły klasę z postępem dobrym:

Chramcówna Jadwiga	Piwnicka Marya
Grosserówna Elżbieta	Porębska Zofia
Klaczyńska Zofia	Regiecówna Kazimiera
Kuźmińska Zofia	Sikorska Zofia
Olesiówna Marya	Tretiakówna Zofia
Wojciechowska Marya.	

Wynik egzaminu dojrzałości w terminie letnim roku szkolnego 1908/9.

Do egzaminu ustnego przystąpiło uczenic publicznych . .	21
Z tych uznano za dojrzałe z odznaczeniem	13
„ „ za dojrzałe jednomyślnie	5
„ „ za dojrzałe większością głosów	3
Razem	21

Świadectwo dojrzałości z odznaczeniem otrzymały:

Czarnkówna Aldona	Przybylska Zofia
Czubkówna Marya	Regiecówna Kazimiera
Grosserówna Elżbieta	Schabbusówna Władysława
Jakubowska Anna	Schreyerówna Elżbieta
Petelenzówna Zofia	Szarłowska Helena
Ponikłówna Aleksandra	Tretiakówna Zofia
Zhyszewska Jadwiga Wanda.	

Świadectwo dojrzałości otrzymały:

Chramcówna Jadwiga	Piwnicka Marya
Klaczyńska Zofia	Porebska Zofia
Kuźmińska Zofia	Sikorska Zofia
Olesiówna Marya	Wojciechowska Marya.

X.

PRZEPISY SZKOLNE

**dla uczniów pryw. Gimnazjum żeńskiego im. król. Jadwigi
w Krakowie.**

I.

1. Regularne uczęszczanie na lekcye tak obowiązkowych, jak i nadobowiązkowych przedmiotów jako konieczny warunek postępu w naukach jest jednym z głównych obowiązków uczniów.

Każdą nieobecność uczniów na lekcjach winien nadzór domowy niezwłocznie usprawiedliwić osobiście lub pisemnie; usprawiedliwienia ustne uczniów nie będą przyjmowane, a godziny będą nieusprawiedliwione.

W razie przewidzianej dłuższej nieobecności w szkole winien nadzór domowy uwiadomić o tem Dyrekcyę lub gospodarza klasy najpóźniej siódmego dnia, a gdyby tego nie uczyniono, uczenica zostanie wykreśloną z Zakładu.

O każdej zakaźnej chorobie uczniowie mają zawiadomić Dyrekcyę rodzice lub ich zastępcy i nie puszczać jej do szkoły przed zupełnem wyzdrowieniem, co należy udowodnić świadectwem lekarskiem Miejskiego Urzędu Zdrowia.

Lekkomyślne spóźnianie się na lekcye będzie stawiane na równi z opuszczaniem godzin. Spóźnienia policzy się jako godziny opuszczone, nieusprawiedliwione, a to pociągnie za sobą obniżenie cenzury, względnie złą notę z „zachowania się“ w świadectwie rocznem.

2. Każda uczenica ma wyznaczone w klasie miejsce, którego jej bez zezwolenia gospodarza klasy zmieniać nie wolno.
3. Ani w czasie lekcyi ani w czasie przerw między lekcyami nie wolno żadnej uczenicy, pod żadnym warunkiem nawet na kilka minut wychodzić z Zakładu ani też schodzić na piętro niższe.

Na znak dany dzwonkiem po przerwie między lekcyami ma ustać wszelkie głośnie mówienie, a uczenice mają zajmując swoje miejsca i oczekiwać w spokoju nauczyciela.

4. Po skończeniu nauki nie wolno uczniom pozostawać w klasie pod żadnym pozorem, ani też schodzić się w klasach w godzinach popołudniowych, choćby celem wzajemnego uczenia się.
5. Ze względów higienicznych zaleca się uczniom nie przychodzić do szkoły w gorsetach (sznurówkach).

II.

6. Wzbronione jest uczniom do klasy VI włącznie uczęszczanie na publiczne zabawy z tańcami, jakoteż zasiadanie przy stolikach na publicznie urządzanych wentach, kwestach, loteryach fantowych, kiermaszach i t. p.; zakaz ten (z wyjątkiem redut) nie odnosi się do uczenic klasy VII i VIII, o ile biorą w tem udział w towarzystwie rodziców lub opiekunów.
7. Nie wolno brać udziału w zgromadzeniach publicznych, ani należeć do stowarzyszeń zawiązanych poza obrębem szkoły.
8. Nie wolno wypożyczać książek z czytelni i wypożyczalni publicznych, zwłaszcza, że uczenice znajdują w bibliotece szkolnej, która się z każdym rokiem powiększa, dosyć odpowiednich dla siebie książek.
9. Do teatru wolno uczniom uczęszczać tylko w towarzystwie rodziców lub opiekunów.
10. Nie wolno urządzać składek bez wiedzy dyrektora.
11. Żadnej uczenicy nie wolno mieszkać bez odpowiedzialnego nadzoru. O każdej zmianie mieszkania ma uczenica bezwzględnie zawiadomić dyrekcję Zakładu. Jeśli umieszczenie uczenicy naraża ją na szkodę pod względem moralnym lub fizycznym, może dyrektor od rodziców lub opiekuna zażądać zmiany umieszczenia, a gdyby nie zastosowano się do tego żądania, uczenica traci prawo uczęszczania do Zakładu.

III.

12. Wykroczenie przeciw tym przepisom pociąga za sobą **na-**
samprzód upomnienie przez gospodarza klasy. Za **drugiem**
wykroczeniem idzie upomnienie przez dyrektora w kancelaryi,
za **trzeciem** upomnienie przez dyrektora publicznie w klasie
wobec gospodarza klasy z zagrożeniem wydalenia ze szkoły
i zawiadomienie rodziców o tem upomnieniu. Gdyby po
tem upomnieniu nie okazała się poprawa, nastąpi wydalenie
ze szkoły.
-

Ogłoszenie.

Wpisy uczenic tak publicznych jako też prywatnych do wszystkich klas na rok szkolny 1909/10 odbywać się będą w d. 24. i 25. czerwca od godz. 10—1 przed południem i od 4½—6 po południu, oraz 26. czerwca od 10—1 przed południem, a w dwóch pierwszych dniach września od godz. 10—12 i od 3—5.

Do wpisów mają się zgłaszać uczenice w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Uczenice tutejszego zakładu muszą przy wpisie wykazać się świadectwem szkolnem z ostatniego półrocza.

Uczenice, wstępujące do I. klasy, mają przy wpisie przedłożyć:

1. Metrykę chrztu lub urodzenia na dowód, że ukończyły już 10. rok życia, albo ukończą go przed 1. stycznia 1910 roku;

2. Świadectwo szkolne za ostatnie półrocze, jeżeli pobierały naukę w szkołach publicznych.

3. Świadectwo powtórnego szczepienia ospy, odbytego w roku poprzedzającym wstąpienie do gimnazjum.

Uczenice, chcące uzyskać przyjęcie na kurs 1. przygotowawczy, muszą przedłożyć:

1. Metrykę chrztu lub urodzenia, stwierdzającą, że uczenica ukończyła już 12. rok życia, albo ukończy go przed 1. stycznia 1910. roku.

2. Świadectwo szkolne za ostatnie półrocze VI. klasy wydziałowej, jeżeli uczęszczały do szkół publicznych.

Przy egzaminie wstępnym do klasy I., który odbywać się będzie o godz. 3. po południu w dniu 26. i 30. czerwca i dnia 3. września uczenice korzystają z ulg, przyznawanych uczniom wstępującym do gimnazjum.

Od egzaminu wstępnego na 1. kurs przygotowawczy, który odbędzie się w tym samym dniu w czerwcu i dnia 3. września

uwalnia świadectwo ukończonej VI. klasy wydziałowej z bardzo dobrym postępem.

Egzamina **poprawcze** odbywają się w trzech pierwszych dniach września od godz. 3. po południu.

Egzamina **wstępne** do **wyższych** klas odbywać się będą po wakacjach od 6—11. września za opłatą 24 koron.

Wpisowe opłacają nowo wступujące uczennice w kwocie 10 koron, inne 5 koron. **Każda uczennica składa przy wpisie 2 K na bibliotekę.**

Opłata szkolna wynosi rocznie 200 koron, które dla dogodności rodziców mogą być spłacane po 20 koron, w ciągu pięciu pierwszych dni każdego miesiąca.

Uczennice, mogące stwierdzić świadectwem ubóstwa nieza możność rodziców i wykazać się świadectwem o bardzo dobrych postępach, mogą wnieść podanie do Dyrekcyi przed 15. września a konferencya grona nauczycielskiego może w wyjątkowych przypadkach udzielić uwolnienia od połowy opłaty szkolnej.

Tak jak w roku ubiegłym będzie Grono udzielać i w roku szkolnym 1909/10 rodzicom i opiekunom — informacyi o zachowaniu się i postępach uczennic w każdą pierwszą niedzielę po odbytej konferencyi okresowej. O tem zawiadamia każdym razem Dyrekcyja uczennice okólnikiem, a te mają ogłoszony im termin podać do wiadomości rodziców i opiekunów. W interesie własnym zechcą przeto P. T. Rodzice i Opiekunowie porozumiewać się z Gronem przynajmniej w tych dniach, gdyż tylko rzetelne współdziałanie domu ze szkołą umożliwi szkole osiągnięcie dobrych rezultatów tak pod względem datyktycznym jako też i pedagogicznym.

Rok szkolny 1909/10 rozpocznie się dnia 6. września uroczystem nabożeństwem.

R. Gutwiński.

Wykaz książek szkolnych,

które w roku szkolnym 1909/10 w tut. Zakładzie będą używane.

Klasa I.	Klasa II.	Klasa III.	Klasa IV.	Kurs I. przygotowawczy	Kurs II. przygotowawczy	Klasa V.	Klasa VI.	Klasa VII.	Klasa VIII.
Wielki katechizm religii katolickiej. Kraków 1903. (Zatwierdzony przez Episkopat austriacki w dniu 9. kwietnia 1894). opr. K —'60 Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 2—5. Lwów 1903. opr. K 1—'50 Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wyd. 5, oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Lwów 1907. opr. K 1:50 Konarski. Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. opr. K —'50 Próchnicki i Wójcik. Wypisy polskie dla I. klasy. Wyd. 3—4. Lwów 1905. opr. K 1:50 German i Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 6. Lwów 1906. opr. K 1:80 Romer. Geografia. Lwów 1904. K 1:40 Ignacy Kranz. Arytmetyka i Algebra. Cz. I. na kl. I. i II. Kraków 1904. K 1:80 Ignacy Kranz. Geometria pogładowa dla niższych klas szkół średnich. Część I. na klasę I. i II. Kraków 1907. K 1:30 Nusbaum-Wiśniowski. Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 1. i 2. Lwów 1906. K 3:40 Rostański. Botanika szk. na klasy niższe. Wyd. 6. Kraków 1907. opr. K 2:60	Wielki katechizm religii katolickiej. Kraków 1907. (Zatwierdzony przez Episkopat austriacki w dniu 9. kwietnia 1894). opr. K —'60 Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 2—5. Lwów 1903. opr. K 1—'50 Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Konarski. Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. opr. K —'50 Próchnicki i Wójcik. Wypisy polskie dla II. klasy. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 1:80 German i Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 5. Lwów 1907. opr. K 2:20 Baranowski i Dziedzicki. Geografia powszech. w opracowaniu dr. Eug. Romera. Wyd. 11. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Semkowicz. Opowiadania z dziejów powszechnych. Część I. Wyd. 3. Lwów 1908. opr. K 2—'50 Ignacy Kranz. Arytmetyka i Algebra. Cz. I. na kl. I. i II. Kraków 1904. K 1:80 Ignacy Kranz. Geometria pogładowa dla niższych klas szkół średnich. Cz. I. na klasę I. i II. Kraków 1907. K 1:30 Nusbaum-Wiśniowski. Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Lwów 1904. K 3:20 Rostański. Botanika szk. dla klas niższych. Wyd. 6. Kraków 1907. K 2:60	Ks. Jougan. Liturgika. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 1:40 Ks. Dąbrowski. Hist. biblij. zak. starego. Wyd. 1—4. Stanisławów 1899. opr. K 1:60 Samolewicz-Sołtysik. Grammat. jez. łac. Cz. II. Wyd. 5—8. Lwów 1906. opr. K 2:40 Próchnicki. Ćwiczenia łac. dla kl. IV. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Caesar. Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowskiego. Ovidius. Wyd. Skupniowicza. Fiderer. Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Taborski-Winkowski. Ćwiczenia greckie. Wyd. II. Lwów 1905. opr. K 2:80 Małecki. Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10. Lwów 1906. opr. K 2:40 Czubek-Zawiliński. Wypisy polskie dla IV. kl. Wyd. 1. i 2. 1906. opr. K 2:40 German-Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. III. Wyd. 4. Lwów 1907. opr. K 2:40 Jahner. Deut. Gram. Lwów 1907. Wyd. 3. opr. K 2:20 Semkowicz. Opow. z dziejów powsz. Cz. III. Wyd. 2. Lwów 1899. opr. K 2—'50 Benoni-Majerski. Geografia powszech. w opracowaniu Dr. E. Romera. Wyd. 11. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Semkowicz. Opowiadania z dziejów powszechnych. Część II. Wyd. 1—2. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Rawer. Dzieje ojczyste. Wyd. 1—3. Lwów 1904. opr. K 2—'50 Ignacy Kranz. Aryt. i Algebra. Cz. II. Kraków 1904. opr. K 1:80 Ignacy Kranz. Geom. Cz. II. jak w klasie III. K 2—'50 Kawecki i Tomaszewski. Fiz. dla niższ. kl. szk. śred. Wyd. 4—5 Kraków. opr. K 2—'50 Kranz Ignacy. Geometria pogładowa. Część II. na kl. III. i IV. Kraków 1908. opr. K 2—'50 Kawecki i Tomaszewski. Fizyka dla niższych klas szkół śred. Wyd. 4—5. Kraków 1906. opr. 1:80 Wiśniowski. Wiadomości z mineralogii dla klas niższych. Lwów 1903. opr. K 1:60	Ks. Jougan. Liturgika. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 1:40 Samolewicz-Sołtysik. Grammat. jez. łac. Cz. II. Wyd. 5—8. Lwów 1906. opr. K 2:40 Próchnicki. Ćwicz. łac. dla kl. IV. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Caesar. Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowskiego. Ovidius. Wyd. Skupniowicza. Fiderer. Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Taborski-Winkowski. Ćwiczenia greckie. Wyd. II. Lwów 1905. opr. K 2:80 Małecki. Gram. jez. pol. szk. Wyd. 9. i 10. Lwów 1906. opr. K 2:40 Czubek-Zawiliński. Wypisy polskie dla III. klasy. Lwów 1904. Wyd. II. opr. K 2—'50 German i Petelenz. Ćwicz. niem. dla IV. kl. Wyd. 3. Lwów 1904. opr. K 2:60 Jahner. Deut. Gram. Lwów 1907. Wyd. 3. Lwów 1907. opr. K 2:40 Jahner. Deutsche Grammatik. Wyd. 3. Lwów 1907. opr. K 2:20 Baranowski i Dziedzicki. Geografia powszech. w opracowaniu Dr. E. Romera. Wyd. 11. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Semkowicz. Opowiadania z dziejów powszechnych. Część II. Wyd. 1—2. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Rawer. Dzieje ojczyste. Wyd. 1—3. Lwów 1904. opr. K 2—'50 Ignacy Kranz. Arytmetyka i Algebra. Cz. II. Kraków 1904. opr. K 1:80 Ignacy Kranz. Geometria pogładowa. Część I. jak w klasie I. opr. K 1:80 Zoologia i botanika jak w klasie I. Wiśniowski. Wiadomości z mineralogii dla klas niższych. Lwów 1903. opr. K 1:60	Ks. Dąbrowski. Hist. biblij. zak. starego. Wyd. 1—4. Stanisławów 1899. opr. K 1:60 Ks. Dąbrowski. Hist. biblij. zak. nowego. Wyd. 1—3. Stanisławów 1902. opr. K 2:40 Samolewicz-Sołtysik. Grammat. jez. łac. Cz. II. Wyd. 5—8. Lwów 1906. opr. K 2:40 Próchnicki. Ćwicz. łac. dla kl. IV. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Caesar. Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowskiego. Owidius. Wyd. Skupniowicza. Fiderer. Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. opr. K 2:40 Homera Iliada. Część I. Wyd. Sołtysika. K 3:40 Taborski-Winkowski. Ćw. gr. Wyd. II. Lwów 1905. opr. K 2:80 Małecki. Gram. jez. pol. szk. Wyd. 9. i 10. Lwów 1906. opr. K 2:40 Czubek-Zawiliński. Wypisy polskie dla IV. kl. Wyd. 1. i 2. 1906. opr. K 2:40 German-Petelenz. Ćwicz. niem. dla IV. kl. Wyd. 3. Lwów 1904. opr. K 2:60 Jahner. Deut. Gram. Lwów 1907. Wyd. 2. opr. K 2:20 Semkowicz. Opow. z dziejów powsz. Cz. III. Wyd. 2. Lwów 1899. opr. K 2—'50 Benoni-Majerski. Geografia austriacka. mon. Wyd. 5. zmienił i przerob. przez Boleśława Baranowskiego. Lwów 1907. opr. K 1:20 Ignacy Kranz. Arytmetyka i Algebra. Cz. II. Kraków 1904. opr. K 1:80 Ignacy Kranz. Geometria pogładowa. Część I. jak w klasie I. opr. K 1:80 Zoologia i botanika jak w klasie I. Wiśniowski. Wiadomości z mineralogii dla klas niższych. Lwów 1903. opr. K 1:60	Wielki kat. rel. kat. jak w kl. I. K —'60 Ks. Jougan. Liturg. Wyd. 3. Lwów 1906 opr. K 1:40 Samolewicz-Sołtysik. Grammat. jez. łac. Cz. II. Wyd. 5—8. Lwów 1906. opr. K 2:40 Próchnicki. Ćwicz. łac. dla kl. IV. Wyd. 1—3. Lwów 1905. opr. K 2—'50 Caesar. Commentarii de bello Gallico. Wyd. Terlikowskiego. Owidius. Wyd. Skupniowicza. Fiderer. Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. opr. K 2:40 Homera Iliada. Część I. Wyd. Sołtysika. K 3:40 Ćwikliński. Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. opr. K 3:40 Próchnicki. Wzory poezji i prozy. Wyd. 2—3. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Julius Ippoldt u. Adolf Stylo. Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen I. Teil. V. Kl. Lwów 1905. (Wyd. II. w druku). K 4—'50 Zakrzewski. Historia powszechna. Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. opr. K 2:40 Kostecki. Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. K 4:50 Mochnik-Maryniak. Geometria dla wyższych klas. Wyd. 5. i 6. Lwów 1906. opr. K 4:20 Wiśniowski. Zasady mineralogii i geologii. Wyd. 2. Lwów 1906. K 3—'50 Rostański. Botanika szk. dla klas wyższych. Wyd. III. przerobione. Kraków 1906. K 3—'50 Ignacy Kranz. Geom. Cz. II. jak w klasie III. K 1:80 Kawecki i Tomaszewski. Fiz. dla niższ. kl. szk. śred. Wyd. 4—5 Kraków 1906. opr. K 2—'50	Ks. Dr. Maciej Sieniatycki. Ogólna katolicka dogmatyka. Lwów 1906. K 2—'50 Livius. Wyd. Majchrowicza. Ovidius. Wyd. Skupniowicza. K 1:40 Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka jez. łacińskiego. Cz. II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. opr. K 2:40 Fiderer. Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. opr. K 2:40 Homera Iliada. Cz. I. i II. Wyd. Sołtysika. K 1:50 Ćwikliński. Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. opr. K 3:40 Próchnicki. Wzory poezji i prozy. Wyd. 2—3. Lwów 1906. opr. K 3—'50 Julius Ippoldt u. Adolf Stylo. Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. II. Teil. VI. Klasse. Lwów 1906. opr. K 4—'50 Lessing. Minna von Barnhelm (wyd. Tow. naucz. szk. wyższych). Goethe. Herman u. Dorothea. (Wyd. Tow. n. szk. wyż.). Zakrzewski. Hist. pow. Cz. I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. opr. K 2:40 Kostecki. Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. K 4:50 Mochnik-Maryniak. Geometria dla wyższych klas. Wyd. 5. i 6. Lwów 1906. opr. K 4:20 Wiśniowski. Zasady mineralogii i geologii. Wyd. 2. Lwów 1906. K 3—'50 Rostański. Botanika szk. dla klas wyższych. Wyd. III. przerobione. Kraków 1906. K 3—'50	Ks. Dr. Sieniatycki. Dogmatyka szczeg. Lwów 1908. opr. K 2:20 Salustius. Jugurtha. Wyd. Sołtysika. In Verrem. IV. Wyd. Jędrzejewskiego. Vergilius. Wyd. Rzepińskiego. Cicero. In Catilin. I. Wyd. Sołtysika. Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów. opr. K 2:40 Fiderer. Chrestomat. z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. opr. K 2:40 Homera Iliada. Cz. I. i II. Wyd. Sołtysika. K 1:50 Ćwikliński. Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. opr. K 3:40 Tarnowski i Wójcik. Wypisy polskie. Cz. I. Wyd. 3. Lwów 1903. opr. K 3:30 Tarnowski i Próchnicki. Wyp. pol. Cz. II. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 3:60 Ippoldt u. A. Stylo. Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. II. Teil. VII. Klasse. Lwów 1907. K 4:60 Lessing. Minna von Barnhelm u. Goethes Egmont w wyd. Tow. naucz. szkół wyższych. Zakrzewski. Hist. pow. Cz. III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. opr. K 2:80 Lewicki. Zarys dziej. Pol. i kraj. rusk. Wyd. 1—3. Kraków 1901. opr. K 2—'50 Kostecki. Algeb. dla wyż. kl. Lwów 1902. K 4:50 Mochnik-Maryniak. Geometria dla wyż. kl. Wyd. 3—5. Lwów 1902. opr. K 4—'50 Kranz. Zbiór zadań mat. dla klas wyż. Wyd. 1. i 2. Kraków 1905. K 3:50 Kranz. Logarytmy. Kraków 1902. opr. K 1:20 Kawecki i Tomaszewski. Fizyka dla wyż. kl. Wyd. 3 i 4. Kraków 1906. opr. K 3:40 Tomaszewski. Chem. Wyd. 2-4. Kraków 1906. brosz. K —'70 Nuckowski. Początki logiki ogólnej 1903. opr. K 2—'50	Ks. Jougan. Hist. Kościoła katolickiego. Wyd. 3. Lwów 1907. opr. K 2—'50 Horatius. Wyd. Dolnickiego. Tacitus. Wyd. Staromiejskiego. Samolewicz-Sołtysik. Gramatyka języka łacińskiego. Cz. II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. opr. K 2:40 Platon. Wyd. Lewickiego. Apologia, Kriton, Fedon. Sofokles. Wyd. Majchrowicza, Antygona. Homera Odyssea. Wyd. Jeżenińskiego. Demostenes. Wyd. Schmidta. Ćwikliński. Gram. języka grec. Wyd. 3. Lwów 1902. opr. K 3:40 Fiderer. Gram. jez. grec. Lwów 1898. opr. K 3—'50 Tarnowski i Próchnicki. Wyp. pol. Cz. II. Wyd. 1—3. Lwów 1906. opr. K 3:60 Ippoldt u. A. Stylo. Deutsches Lesebuch für die oberen Kl. der gal. Mittelschulen. IV. Teil VIII. Klasse. (w druku). Iphigenie auf Tauris. Torquato Tasso, Faust I. Teil. Wyd. Gräsera. Głabiński-Finkel. Historia i statystyka austr.-węg. mon. Wyd. 1—2. Lwów 1904. opr. K 2—'50 Lewicki. Zarys dziej. Pol. i kraj. rusk. Wyd. 1—3. Kraków 1901. opr. K 2—'50 Dziwiński. Zasady algebry. Wyd. 1—2. Lwów 1898. opr. K 3:60 Mochnik-Maryniak. Geometria dla wyż. klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. opr. K 4—'50 Kranz. Zbiór zadań matematycznych dla klas wyż. Wyd. 1. i 2. Kraków 1905. K 3:50 Kranz. Logarytmy. Kraków 1902. opr. K 1:20 Kawecki i Tomaszewski. Fiz. dla wyż. klas szkół śred. Wyd. 3. i 4. Kraków 1906. opr. K 3:40 Lindner-Kulczyński. Wykład psychologii. Kraków 1895. opr. K 2—'50	

